

ПРАГРАМА ДЗЕЯННЯЎ

**Беларускай
сацыял-дэмакратычнай
партыі (Грамады)**

П 29 Праграма дзеянняў Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамады) = Программа действий Белорусской социал-демократической партии (Грамады) / пер. з бел. І.Барысаў. — Мінск: Выданне БСДП, 2017. — 52 с. — (Бібліятэка сацыял-дэмакрата; вып.3).

Праграма дзеянняў Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамады) на беларускай і рускай мовах. Программа действий Белорусской социал-демократической партии (Грамады) на белорусском и русском языках.

Адказны за выданне

Ігар Барысаў

Рэдактары

Аляксей Сігаеў, Анатоль Сідарэвіч

Дызайн і вёрстка

Міхайліна Нарушэвіч

Падпісана да друку 01.11.2017 г.
Фармат А5, 130 г/м. Папера афсет.
Тыраж 5 000 асобнікаў.

Грамадзянкі і грамадзяне Беларусі адчуваюць вострую патрэбу ў рэфармаванні дзяржаўнага, палітычнага і эканамічнага ладу нашай краіны, яе прававой сістэмы, у абнаўленні сацыяльнай, экалагічнай, адукацыйнай, маладзёжнай і культурнай палітыкі, у выпрацоўцы належных знешнепалітычных арыенціраў.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) прапануе комплекс мер, рэалізацыя якіх можа паслужыць мадэрнізацыі нашай краіны, таму, каб Беларусь была дастойным сябрам еўрапейскай і сусветнай супольнасці народаў. Гэты комплекс мер ў адпаведнасці з сацыял-дэмакратычнай традыцыяй называецца Праграмай дзеянняў. Праграма дзеянняў мае сваё абгрунтаванне ў прынятай яшчэ ў 1996 г. Праграме БСДП, якая разглядаецца як Праграма прынцыпаў.

Праект Праграмы дзеянняў БСДП абмяркоўваўся падчас сустрэч сябраў БСДП у Бабруйску, Барысаве, Брэсце, Віцебску, Гродне, Маладзечне, Магілёве, Мастоў, Мінску, Нясвіжы, Оршы, Рэчыцы і Слуцку.

Удзел у абмеркаванні Праграмы бралі на сваіх сустрэчах таксама актывісткі рабочай групы “Жанчыны БСДП”, сябры партыі — педагогі, экалагі, прафсаюзныя актывісты, эксперты па мясцовым самакіраванні.

У адпаведнасці з рашэннем Цэнтральнага Камітэта БСДП ад 28 мая 2017 г. дапрацоўка праекту Праграмы была даручана рэдакцыйнай камісіі ў складзе Ігара Барысава, Настасі Герыловіч, Мечаслава Грыба, Аляксея Сігаева, Анатоля Сідарэвіча, Івана Стадуба і Алега Трусава.

ДЗЯРЖАЎНЫ І ПАЛІТЫЧНЫ ЛАД

Парламенцкая рэспубліка. Мясцовае самакіраванне. Дзяржаўнае кіраванне.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) лічыць, што паляпшэнне якасці жыцця жанчын і мужчын у Беларусі можа адбывацца не толькі праз перыядычную змену лідараў краіны, але і праз змяненне і мадэрнізацыю самой палітычнай сістэмы.

Існуючая ў краіне палітычная мадэль дэманструе сваю рэпрэсіўнасць, непрызнанне ініцыятыў і правоў чалавека. У існуючай палітычнай сістэме няма ўмоваў для адкрытых выбараў і спаборніцтва паміж палітычнымі партыямі.

Змяненні ў палітычнай сістэме, а менавіта яе дэмакратызацыя, дазваляюць дасягнуць змяненняў да лепшага ў эканоміцы, правапрымяняльнай практыцы і грамадскім жыцці.

Палітыка і эканоміка павінны быць размежаваныя. Палітычная ўлада не павінна выкарыстоўвацца для абагачэння ўладатрымальнікаў. Дэмакратызацыя палітычнай сістэмы дазволіць істотна знізіць узровень карупцыі і пакласці канец стэрэатыпу, што дзяржаўны чыноўнік або дэпутат абагачаюцца выключна дзякуючы свайму знаходжанню ва ўладзе, як гэта адбываецца цяпер.

1. Эвалюцыя дзяржаўнай сістэмы. Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) перакананая, што нават рэвалюцыйныя змяненні дзяржаўнага і палітычнага ладу Рэспублікі Беларусь павінны адбывацца мірна, праз дэмакратычныя выбары. БСДП выступае за правядзенне свабодных, адкрытых і справядлівых выбараў з улікам практыкі і стандартаў, выпрацаваных міжнароднай супольнасцю. Адсутнасць ціску і пераследу дэмакратычнай апазіцыі, свабода сродкаў масавай інфармацыі і выкананне існуючых нормаў заканадаўства з'яўляюцца неабходнымі ўмовамі правядзення дэмакратычных выбараў у краіне.

2. Канстытуцыйныя змяненні. БСДП выступае за змяненні і дапаўненні ў Канстытуцыю Беларусі. Прыняцце дапаўненняў у Канстытуцыю закладзе новыя прынцыпы дзяржаўнага кіравання і арганізацыі грамадства, скароціць паўнамоцтвы Прэзідэнта да прадстаўнічых функцый, зробіць Беларусь парламенцкай рэспублікай, у якой інтарэсы народа прадстаўляюць выбраныя, а не прызначаныя дэпутаткі і дэпутаты.

3. Парламенцкая рэспубліка. На першым этапе мадэрнізацыі палітычнай сістэмы БСДП выступае за абмежаванне паўнамоцтваў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і за ўскладанне большай часткі яго функцый на ўрад. На другім этапе Парламент (магчыма, Рада) становіцца сапраўдным заканадаўчым органам, а Прэзідэнт краіны выконвае выключна прадстаўнічыя функцыі. Тэрмін паўнамоцтваў Прэзідэнта абмяжоўваецца двума 4-гадовымі тэрмінамі. Парламент зацвярджае Прэм'ер-міністра (магчыма, Канцлера) Рэспублікі Беларусь, які з'яўляецца кіраўніком выканаўчай улады. Толькі Парламент прымае рашэнне аб зацвярджэнні і адстаўцы Прэм'ер-міністра. На пасаду Прэм'ер-міністра могуць прэтэндаваць толькі патомныя грамадзяне Беларусі, якія пражываюць у краіне не менш за 10 гадоў.

4. Развіццё партыйнай сістэмы. Зарэгістраваныя Міністэрствам юстыцыі палітычныя партыі фінансуюцца з дзяржаўнага бюджэту. Пры праходжанні дэпутатак і дэпутатаў у Парламент, а таксама ў мясцовыя Саветы дэпутатаў (магчыма, Рады дэпутатаў) палітычныя партыі (рэгіянальныя аддзяленні партый) атрымліваюць фінансаванне ў залежнасці ад колькасці выбаршчыкаў, якія прагаласавалі на тэрыторыі акругаў, дзе былі выбраны дэпутаткі і дэпутаты. Парламент, як заканадаўчы орган, працуе на прафесійнай перманентнай аснове.

БСДП выступае за дэпалітызацыю працоўных калектываў: работнікі прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў не маюць права вылучаць сваіх прадстаўнікоў кандыдатамі ў дэпутаты розных ўзроўняў, а таксама ў выбарчыя камісіі. Дадзеная функцыя пераходзіць выключна да палітычных партый і грамадзян па месцы жыхарства.

5. Аднапалатны парламент. Замест дзвюх існуючых палатаў Парламента БСДП прапануе пакінуць адну. Гэта спросціць працэдуру прыняцця рашэнняў.

Колькасць месцаў у новым Парламенце — 215 чалавек.

Выбары ў Парламент адбываюцца па прапарцыйна-мажарытарнай сістэме (108 дэпутатаў абіраюцца па партыйных спісах, 107 — у аднамандатных акругах). Парог праходжання ў Парламент для палітычных партый — 3%. БСДП выступае за ўвядзенне імператывага мандата.

6. Новае адміністрацыйнае дзяленне. БСДП выступае за новае адміністрацыйнае дзяленне ў Беларусі. Замест 6 абласцей прапануецца ўтварэнне 18 акругаў. Цэнтрамі акругаў стануць такія гарады, як Мінск, Бабруйск, Баранавічы, Барысаў, Брэст, Віцебск, Гомель, Гродна, Жлобін, Крычаў, Ліда, Магілёў, Мазыр, Маладзечна, Орша, Пінск, Полацк, Салігорск. Райцэнтры застануцца цэнтрамі раёнаў. Аграгарадкі і пасёлкі гарадскога тыпу атрымаюць статус мястэчак.

Дадзены адміністрацыйны падзел павінен стрымаць рост вялікіх гарадоў і спрыяць устойліваму развіццю сярэдніх гарадоў і мястэчак, а таксама стымуляваць развіццё мясцовага самакіравання.

7. Незалежная судовая сістэма. БСДП выступае за тое, каб Вярхоўны суд абіраўся Парламантам. У сваёй дзейнасці суды павінны быць незалежнай галіной улады, а суддзі павінны кіравацца нормамі права.

Суддзі Канстытуцыйнага суда выконваюць свае функцыі пажыццёва. 1/3 складу Канстытуцыйнага суда прапануе Парламент, 1/3 — Прэзідэнт і 1/3 — Урад. Прапанаваныя кандыдатуры на вышэйшыя судовыя пасады павінны быць ухвалены кваліфікаванай большасцю Парламента (2/3 галасоў). Суддзі Канстытуцыйнага суда могуць быць адхілены ад пасады ў адпаведнасці з працэдурай імпічменту, якая ажыццяўляецца Парламантам кваліфікаванай большасцю галасоў.

БСДП выступае за змяненні ў заканадаўстве, якія б дазвалялі грамадзянкам і грамадзянам звяртацца ў Канстытуцыйны суд з заявамі пра адпаведнасць прынятых законаў Канстытуцыі.

БСДП выступае за ўвядзенне суда прысяжных і за ўвядзенне інстытута міравых суддзяў для разгляду малазначных справаў па спрошчанай працэдуры.

БСДП выказваецца за выбары акруговых суддзяў дэпутатамі акруговага Савета дэпутатаў (магчыма, Рады дэпутатаў).

8. Мясцовае самакіраванне і выбары кіраўнікоў гарадоў, акругаў і раёнаў. БСДП выступае за далучэнне Беларусі да Еўрапейскай харты аб мясцовым самакіраванні. Замест прэзідэнцкай вертыкалі ўлады БСДП прапануе ўвядзенне інстытута мясцовага самакіравання з выбарамі кіраўнікоў гарадоў, акругаў і раёнаў. Кіраўнік горада, акругі і раёна мае права абірацца на дадзеную пасаду не больш як на два чатырохгадовыя тэрміны.

Функцыя кіруючага апарату зводзіцца да выканання рашэнняў мясцовага Савета дэпутатаў (магчыма, Рады дэпутатаў), а таксама агульнадзяржаўных, акруговых і раённых органаў улады.

БСДП выступае за двухузроўневую сістэму мясцовага самакіравання, дзе базавай адзінкай выступае раён. Сельскія Саветы, як рудыменты савецкай сістэмы, ліквідуюцца. Вёскі і мястэчкі абіраюць стараст.

9. Мясцовыя і нацыянальныя рэферэндумы. БСДП выступае за ўвядзенне практыкі правядзення электронных рэферэндумаў нацыянальнага і мясцовага значэння. Вынікі гэтых рэферэндумаў маюць выключна кансультацыйны характар.

10. Практычнае забеспячэнне працэсу пашырэння ўжывання беларускай мовы і валоданне грамадзянкамі і грамадзянамі Рэспублікі Беларусь дзяржаўнымі мовамі.

БСДП выступае за вяртанне беларускай мовы ў абавязковы ўжытак у дзяржаўных органах улады, сістэме адукацыі, сродках масавай інфармацыі, рэкламе.

БСДП выступае за тое, каб дзяржаўныя службоўцы ўсіх узроўняў, кіраўнічкі і кіраўнікі ўстаноў і арганізацый свабодна валодалі дзвюма мовамі — беларускай і рускай. БСДП выступае за ўвядзенне беларускай мовы як асноўнай мовы навучання ва ўсіх дзяржаўных і прыватных адукацыйных установах, стварэнне нацыянальнага ўніверсітэта з беларускай мовай навучання, абавязковае выкарыстанне беларускай мовы ва ўсіх дашкольных дзіцячых установах, павелічэнне колькасці гадзінаў для вывучэння беларускай мовы ў школах. Кожны выпускнік сярэдняй спецыяльнай навучальнай установы і ВНУ свабодна валодае дзвюма дзяржаўнымі мовамі, а кожны выпускнік ВНУ — яшчэ і адной ці дзвюма іншымі мовамі. БСДП выступае за паступовы пераход да справядства на беларускай мове.

11. Правядзенне ваеннай рэформы. БСДП выступае за сучасную, прафесійную, мабільную армію, якая павінна мець магчымасць бараніць краіну на ўсіх геаграфічных напрамках. БСДП выказваецца за змешаную (кантрактную і абавязковую) сістэму камплектавання арміі, а таму не выключае ваенны прызыў, пад які падпадаюць жанчыны і мужчыны ва ўзросце ад 19 гадоў.

12. Рэформа дзяржаўнага кіравання. БСДП выступае за скарачэнне колькасці міністэрстваў. Аптымізацыя працы міністэрстваў і іх скарачэнне дасць магчымасць

скараціць і колькасць чыноўнікаў, якія ўтрымліваюцца за кошт падаткаў грамадзянак і грамадзян Беларусі. БСДП выступае за ўвядзенне конкурсаў на службовыя пасады, а таксама чатырохгадовага тэрміну працы на адной пасадзе, за прафесійную ратацыю чыноўнікаў і кантрактную сістэму для іх. БСДП выступае за размежаванне органаў дзяржаўнай улады і мясцовага самакіравання, а таксама за прыняцце новага закона “Аб дзяржаўнай службе ў Рэспубліцы Беларусь”.

13. Рэформа праваахоўных органаў і спецслужбаў, адвакатуры і натарыяту. БСДП выступае за правядзенне рэформы праваахоўных органаў. Праваахоўныя органы павінны дзейнічаць у інтарэсах закона. Унутраныя войскі павінны быць замененыя на Нацыянальную гвардыю, дзе дзейнічае абавязковы прызыў, а міліцыя рэфармаваная ў паліцыю. Замест КДБ у краіне павінны з’явіцца службы выведкі і контрвыведкі. БСДП выступае за стварэнне адмысловай камісіі ў Парламенце па нагляду за дзейнасцю праваахоўных органаў, а таксама за выбары акруговых пракурораў акруговымі Саветамі дэпутатаў (магчыма, Радамі дэпутатаў). БСДП выступае за стварэнне незалежных адвакатуры і натарыяту.

14. Электронны ўрад. БСДП выступае за ўвядзенне сістэмы электроннага ўраду і пашырэнне выкарыстання электроннага подпісу. Гэта мінімізуе асабістыя кантакты грамадзянак і грамадзян з чыноўнікамі, паскарае дакументазварот, арыентуе электронныя сэрвісы на чалавека і бізнес, а не ўстанову, вядзе да скарачэння колькасці чыноўнікаў і паляпшэння якасці іх працы.

15. Забеспячэнне свабоды слова. БСДП выступае за раўнапраўнае існаванне ўсіх сродкаў масавай інфармацыі, забеспячэнне свабоднага доступу да інфармацыі, а таксама за ліквідацыю манаполіі выканаўчай улады (у тым ліку мясцовай) на СМІ. БСДП выступае таксама за ліквідацыю манаполіі на распаўсюд СМІ.

БСДП выступае за развіццё новых форм медыя ў выглядзе сацыяльных медыя-платформаў, аднак выказваецца за недапушчэнне спробаў праз анлайн распальваць нянавісць і выказваць пагрозы і абразы. БСДП лічыць, што дзеянні праваахоўных органаў у сацыяльных сетках павінны быць больш эфектыўнымі, а крымінальнае права мадэрнізавана з мэтай абароны грамадзян ад пагроз і абразаў у анлайне.

16. Увядзенне пасады ўпаўнаважанага па правах чалавека (амбудсмена). БСДП выступае за ўвядзенне пасады ўпаўнаважанага па правах чалавека (амбудсмена). Амбудсмен прадстаўляе інтарэсы грамадства, ахоўвае правы чалавека ў сферы выканаўчай улады, з’яўляецца незалежнай асобай.

17. Дэідэалагізацыя дзяржаўных структур. БСДП выступае за скасаванне адзінай дзяржаўнай ідэалогіі. Пасады ідэолагаў павінны быць скасаваныя. Разам з тым БСДП выступае за распрацоўку акрэсленай нацыянальнай ідэі.

18. Празрыстае фармаванне і размеркаванне бюджэту. Жанчыны і мужчыны Беларусі павінны ведаць, за кошт якіх сродкаў фармуецца бюджэт краіны, як ён размяркоўваецца, наколькі эфектыўна ён выкарыстоўваецца. Выканаўчая ўлада

не павінна валодаць ніякімі пазабюджэтнымі фондамі. БСДП выступае за вяртанне Парламенту кантрольных функцый за рэалізацыяй бюджэту і аднаўленне Кантрольнай палаты.

19. Адзіны інфармацыйны рэгістр. БСДП выступае за стварэнне адзінага інфармацыйнага рэгістру для арганізацый і грамадзян з мэтай скарачэння бюракратычных працэдураў пры зваротах грамадзянак і грамадзян да чыноўнікаў. Чынавенства не мае права патрабаваць даведку ад грамадзянак і грамадзян — усе звесткі маюцца ў рэгістры.

БСДП выступае за складанне адзінага рэгістру выбаршчыкаў.

20. Падтрымка грамадзянскай супольнасці. БСДП выступае за развіццё грамадскага сектару і незалежных ад дзяржавы няўрадавых аб'яднанняў (НА). БСДП лічыць, што частку функцый дзяржавы па працы з насельніцтвам могуць выконваць НА.

БСДП за ўвядзенне закона, які б гарантаваў выдаткаванне 1% валавага ўнутранага прадукту на патрэбы грамадскага сектару на конкурснай аснове.

Рэгістрацыя НА, а таксама прафсаюзаў павінна базавацца на паведамляльным прынцыпе.

21. Свецкая дзяржава. БСДП выступае за свецкую дзяржаву, у якой царква і палітычная ўлада адзелены і не з'яўляюцца дадаткам адна адной. Веравызнанне, а таксама выбар рэлігійнай юрысдыкцыі з'яўляюцца прыватнай справай грамадзянак і грамадзян. Ніводная з канфесій не можа прэтэндаваць на ролю дамінуючай у дзяржаве. БСДП настойвае на аддзяленні школы ад царквы. Адначасова БСДП выказваецца за права атрымання адукацыі ў канфесійных навучальных установах з захаваннем дзяржаўных і міжнародных стандартаў у рамках Балонскага працэсу.

22. Дэсаветызацыя дзяржаўных святаў. БСДП выступае за ўвядзенне прафесійных і дзяржаўных святаў у адпаведнасці з нацыянальнай гісторыяй і традыцыямі.

23. Новыя дзяржаўныя святы. БСДП выступае за наданне дню 25 Сакавіка (Дню Волі) статусу дзяржаўнага свята і за перанос Дня Незалежнасці з 3 ліпеня на 25 жніўня (наданне ў 1991 г. Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце БССР канстытуцыйнага статусу).

БСДП выступае за перанос Дня абаронцаў Айчыны з 23 лютага на 20 верасня (у 1991 годзе Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прыняў пастанову “Аб стварэнні Узброеных Сілаў Рэспублікі Беларусь”).

БСДП таксама выступае за вяртанне святу 8 Сакавіка яго сапраўднага сэнсу як міжнароднага дня барацьбы жанчын за свае правы.

БСДП выказваецца за вяртанне нацыянальнаму святу Дзяды (2 лістапада) статусу дзяржаўнага свята, а таксама за адмену афіцыйнага святкавання дня Кастрычніцкай рэвалюцыі 7 лістапада.

САЦЫЯЛЬНАЯ РЫНКОВАЯ ЭКАНОМІКА

Новыя працоўныя месцы. Рэструктурызацыя дзяржаўных прадпрыемстваў. Развіццё малога і сярэдняга бізнесу.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) выступае за шматукладную сацыяльную рынковую экалагічную эканоміку.

БСДП перакананая, што асноўнымі праблемамі ў краіне з'яўляюцца стварэнне новых працоўных месцаў, стварэнне ўмоваў для дыстанцыйнай працы, спрашчэнне ўмоваў для пачатку і вядзення бізнесу, вывядзенне транспартнай лагістыкі на новы ўзровень, развіццё “зялёнай эканомікі”.

Стратныя і датацыйныя прамысловыя і сельскагаспадарчыя прадпрыемствы павінны спыніць працу праз сваю неэфектыўнасць і нізкія заробкі, якія не забяспечваюць работнікам і іх сем'ям годнае існаванне.

БСДП выступае за стварэнне роўных умоваў для дзяржаўнага і прыватнага бізнесу, а таксама развіццё прыватна-дзяржаўнага партнёрства, аслабленне ўмяшальніцтва дзяржавы ў сферу эканомікі.

БСДП выступае за паляпшэнне якасці жыцця жанчын і мужчын Беларусі і лічыць, што надышоў час перагляду тэхналогій і тэхналагічных працэсаў, якія выкарыстоўваюцца ў краіне, у бок іх карэннага перааснашчэння, а таксама павышэння патрабаванняў да якасці тавараў і прадуктаў, якія пастаўляюцца ў гандлёвыя сеткі. Няякасныя тавары не павінны трапляць да спажывцоў.

24. Рэіндустрыялізацыя. БСДП выступае за пераход ад раннеіндустрыяльнай і індустрыяльнай базы вытворчасці да больш прагрэсіўнага шляху развіцця тэхналогій, інфарматыкі, біятэхналогій, новых матэрыялаў і крыніц энергіі.

25. Новыя працоўныя месцы. БСДП выступае за стварэнне новых 500 тысяч працоўных месцаў для беларусаў і беларусаў на працягу 5 бліжэйшых гадоў. Новыя працоўныя месцы ствараюцца за кошт развіцця прыватнага прадпрыемальніцтва, інвестыцый у новыя сучасныя тэхналагічныя вытворчасці, развіццё сферы паслуг, экспарту працоўных паслуг.

26. Рэструктурызацыя дзяржаўных прадпрыемстваў. БСДП выступае за спыненне датацый у стратныя прамысловыя прадпрыемствы, а таксама за паэтапнае скарачэнне дзяржаўнай уласнасці. Прадпрыемствы па здабычы карысных выкапняў, метро і грамадскі транспарт павінны застацца ва дзяржаўнай і камунальнай уласнасці.

Працэс прыватызацыі павінен адбываецца адкрыта. Усе грамадзянкі і грамадзяне Беларусі павінны мець права на набыццё акцый прадпрыемстваў, якія падлягаюць прыватызацыі, праз эфектыўны рынак каштоўных папер. Пры гэтым работнікам прадпрыемстваў, якія прыватызуюцца, гарантуецца ўдзел ў прыватызацыі на льготных умовах.

Адмяняюцца ўсе абмежаванні на абарот акцый: іх можна свабодна прадаваць, дарыць, закладваць і перадаваць у спадчыну.

27. Развіццё малога бізнесу і прадпрыемальніцтва. БСДП выступае за справядлівую сістэму падаткаабкладання, спыненне пабораў дзяржаўнымі і

недзяржаўнымі інстытуцыямі, дэбюракратызацыю працэсу вядзення бізнесу, стварэнне стабільнай заканадаўчай базы для бізнесу.

БСДП выступае за ўвядзенне ільготнага перыяду для новых беларускіх камерцыйных кампаній і інвестараў на працягу трох гадоў. БСДП таксама за бязвыплатную перадачу пустуючых памяшканняў і будынкаў камерцыйным арганізацыям.

28. Развіццё сферы паслуг. “Зборачны цэх”, якім была Беларусь у часы Саветаў Саюза, больш не можа асацыявацца з сучаснай Беларуссю з прычыны пераарыентацыі эканомік былых савецкіх рэспублік, у тым ліку і Расіі. Адсутнасць дастатковай колькасці ўласных карысных выкапняў і дарагавізна сыравіны робіць нерэнтабельнымі і неканкурэнтназдольнымі вялікую колькасць беларускіх вытворчасцяў.

БСДП выступае за пашырэнне сферы паслуг, якая дазваляе развіваць новыя напрамкі (ІТ-галіну, лагістыку, турызм і г.д.), і галін дзейнасці, якія вызначаюць развіццё чалавечага капіталу (медыцыны, адукацыі, культуры, ЖКГ), а таксама прапануе зрабіць стаўку на высокатэхналагічную вытворчасць у сферы электронікі, оптыкі, абароннай прамысловасці.

29. Закон аб зямлі. БСДП выступае за распрацоўку новага закона аб зямлі, які будзе рэгуляваць ўзаемаадносіны домаўладальнікаў, фермераў і прамыслоўцаў з дзяржавай. На падставе гэтага закона зямля становіцца ўласнасцю. У адпаведнасці з новым законам, зямля здаецца ў арэнду, прадаецца, закладаецца ў банку і з’яўляецца аб’ектам куплі-продажу.

Новы закон дапаможа ў пэўнай меры спыніць дэпапуляцыю сельскіх раёнаў і стабілізаваць сацыяльна-эканамічную сітуацыю ў сельскай мясцовасці.

Не могуць перадавацца ў прыватную ўласнасць азёры, лясы, часткі рэк і г.д. Продаж зямлі замежным грамадзянам абмяжоўваецца спецыяльным законам.

30. Амністыя капіталу для малога і сярэдняга бізнесу. Дадзеная мера накіраваная на структурныя рэформы і вывад бізнесу і фінансаў з ценю, спыненне працы па шэрых і чорных схемах.

Амністыя капіталу ставіць за мэту з’яўленне паўгадавога перыяду для легалізацыі існуючых прыбыткаў суб’ектамі бізнесу.

Легалізацыя капіталу не датычыцца кіраўнікоў дзяржаўных прадпрыемстваў, дзяржаўных служачых і дэпутатаў.

31. Развіццё рынку каштоўных папер, фондавыя і таварныя біржы. БСДП выступае за стварэнне рэальнага рынку каштоўных папер, фондавых і таварных біржаў.

32. Стварэнне ўмоваў для нацыянальных і замежных інвестараў. БСДП выступае за стварэнне інвестыцыйных пляцовак з адпаведнай інфраструктурай для спрашчэння магчымасці пошуку патэнцыйных інвестараў. Інвестыцыйныя пляцоўкі мусяць быць пабудаваныя паводле прынцыпу “Green field” на базе існуючых свабодных эканамічных зон.

33. Дэманалізацыя авіяперавозак. БСДП выступае за дэманалізацыю авіяперавозак. Дзяржаўная манаполія не дазваляе развівацца якасці паслуг ў гэтай сферы, які б мог стаць больш танным і даступным. БСДП лічыць, што з'яўленне лаўкаставых авіякампаній палепшыць авіялагістыку Беларусі, павялічыць колькасць замежных турыстак і турыстаў, а таксама беларусак і беларусаў, якія жадаюць наведаць іншыя краіны.

34. Развіццё транспартных сетак. БСДП выступае за развіццё прыдарожнай інфраструктуры (гатэлі, запраўкі, кавярні, прыбіральні, стаянкі і г.д.) уздоўж беларускіх аўтамагістраляў. Гэта дасць магчымасць істотна ажывіць пасажыра- і грузаперавозкі.

БСДП за мадэрнізацыю сеткі дарог з улікам новага адміністрацыйнага дзялення. Кожнае мястэчка павінна быць звязана з цэнтрам акругі.

БСДП таксама выступае за будаўніцтва чыгуначнай веткі Лепель-Круляўшчызна, што дасць магчымасць перанакіроўваць у Літву дадатковыя транспартныя патокі. БСДП выступае за развіццё хуткасных чыгуначных зносін паміж акруговымі цэнтрамі.

35. Сельская гаспадарка. БСДП выступае за захаванне аграрнага патэнцыялу Беларусі, за развіццё фермерскіх гаспадарак і змяненні ўмоваў, якія звязаныя з датацыямі ў гэтую галіну эканомікі, а таксама выказваецца за дэмакратычны кантроль рэалізацыі выдаткаваных бюджэтных сродкаў на сельскую гаспадарку.

36. Кантроль дзяржаўных заказаў, адкрытыя тэндары, незалежная экспертыза выкананых работ. БСДП выступае за кантроль дзяржаўных заказаў, правядзенне адкрытых тэндараў на закупкі, а таксама за з'яўленне незалежнай экспертызы выкананых работ дзяржаўнымі і камерцыйнымі арганізацыямі. Гэта знізіць карупцыю, а таксама палепшыць якасць выканання работ. Адмысловым этапам мусіць стаць этап праверкі выкананых работ на адпаведнасць тэхналагічнаму працэсу.

37. Увядзенне дзяржаўнай манаполіі на латарэй. БСДП выступае за ўвядзенне манаполіі на продаж латарэй. Прыватныя асобы, арганізацыі, а таксама дзяржава не маюць права атрымліваць прыбытак ад гэтага віду дзейнасці. Усе сродкі, атрыманыя ад продажу латарэй, ідуць на кампенсацыю выдаткаў, звязаных з іх вырабам і распаўсюдам, а таксама на выдачу грашовых альбо іншых прызоў пераможцам.

САЦЫЯЛЬНАЯ ПАЛІТЫКА

Медыцына. Адукацыя. Сацыяльная абарона. Пенсійнае забеспячэнне

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) лічыць працай усякую грамадска карысную дзейнасць.

Жанчыны і мужчыны, якія працуюць і плацяць падаткі, робяць свой уклад у палітэканне якасці жыцця і пабудову лепшага грамадства.

Усе, хто можа і жадае, павінны мець у краіне працу.

Уласны даход дае людзям магчымасць адчуваць сябе абароненымі, жыць свабодна, вырашаць свой лёс і будаваць планы на будучыню.

Жанчыны і мужчыны Беларусі павінны мець аднолькавыя магчымасці пры працаўладкаванні ў розных раёнах нашай краіны.

БСДП выступае за ліквідацыю міжгалоўных і міжрэгіянальных адрозненняў у аплаце працы, а таксама за спыненне дыскрымінацыі ў аплаце працы спецыялістаў у сферы адукацыі, культуры і медыцыны.

БСДП перакананая, што жанчыны і мужчыны, якія засталіся без працы, павінны быць сацыяльна абароненыя, а іх жыццёвы ўзровень не павінен істотна зніжацца.

38. За дастойную аплату працы. БСДП выступае за дастойную аплату працы і прынцып роўнасці пры плаце за роўную працу для жанчын і мужчын, а таксама за ўвядзенне мінімальнай пагадзіннай аплаты працы.

Мінімальны памер аплаты працы павінен вызначацца з улікам эканамічнай сітуацыі, а разрыў паміж мінімальнай платой і сярэднім заробкам павінен скарачацца і не павінен складаць больш за 30%.

БСДП выступае за тое, каб мінімальны заробак і пагадзінная аплата працы фармавалася з разлікам на сям'ю, а не на аднаго чалавека.

39. За годную дапамогу па беспрацоўі. БСДП выступае за тое, каб беспрацоўным жанчынам і мужчынам Беларусі дзяржава дапамагала выплатай грашовай дапамогі, роўнай 60% ад узроўню сярэдняга заробку на апошнім месцы працы. Дадзеная дапамога выплачваецца на працягу года.

БСДП выступае таксама за скасаванне такіх нормаў, як бюджэт пражыткавага мінімуму і спажывецкі кошык, якія не гарантуюць годнае існаванне чалавека.

40. Прадухіленне сацыяльных разрываў і рэгіянальных дыспрапорцый. БСДП выступае за недапушчэнне сацыяльных разрываў ў грамадстве, яго падзел на багатых і бедных, жанчын і мужчын, старых і маладых, здаровых і хворых, жыхароў гарадоў і вёсак, жыхароў цэнтру горада і яго перыферыі, працуючых і часова беспрацоўных або тых, хто знаходзіцца ў адпачынку па догляду дзіцяці ва ўзросце да трох гадоў.

Дзяржава павінна клапаціцца пра сацыяльную роўнасць грамадзянак і грамадзян, даючы пры гэтым магчымасць праявіцца прыватнай ініцыятыве.

БСДП выступае за пераадоленне рэгіянальных дыспрапорцый, якія склаліся ў выглядзе аплаты працы, сацыяльнай інфраструктуры, а таксама ўмоваў пражывання (наяўнасці каналізацыі, гарачага і халоднага водазабеспячэння, цэнтральнага альбо сучаснага аўтаномнага ацяплення, доступу да сучасных сродкаў камунікацый).

41. Недапушчэнне дыскрымінацыі. БСДП выступае за адкрытае грамадства, дзе няма дыскрымінацыі паводле полу, рэлігіі, расы, нацыянальнасці, палітычных поглядаў, сэксуальнай арыентацыі, а таксама дыскрымінацыі людзей з абмежаванымі магчымасцямі. БСДП выступае супраць знявагі, нянавісці і пагроз у дачыненні да гэтых катэгорый людзей у публічнай прасторы.

42. Пакласці канец сегрэгацыі. БСДП змагаецца за грамадства, у якім кожная

грамадзянка і кожны грамадзянін маюць аднолькавыя магчымасці, дзе паходжанне чалавека не вызначае на старце яго будучыню. БСДП змагаецца за гэта, бо людзі маюць права быць роўнымі, і гэта разумна. Справядлівае грамадства з'яўляецца моцным грамадствам. Мы бачым сгрэгацыю ў стаўленні да жыхароў вёсак, салдат тэрміновай службы, дзяцей звычайных рабочых і сялян, прадстаўнікоў нацыянальнай дыяспары цыганоў, і гэтай сгрэгацыі павінен прыйсці канец.

43. Будаўніцтва жылля. БСДП выступае за ільготнае крэдытаванне жылля маладым, шматдзетным і няпоўным сем'ям. Кожная маладая, шматдзетная і няпоўная сям'я з дапамогай дзяржавы мае права на атрыманне льготнага крэдыту на першае жыллё, а таксама магчымасць павялічыць сваю жылплошчу за кошт кампенсацыі іншым жыллём.

44. Прыняцце дзяржаўнай праграмы “Старое жыллё”. БСДП выступае за прыняцце дзяржаўнай праграмы па перасяленні грамадзянак і грамадзян са старога жылля ў сучасныя кватэры. Жанчыны і мужчыны, якія пражываюць у старых дамах, у выпадку прызнання іх дамоў аварыйнымі, перасяляюцца ў арэнднае жыллё з правам яго прыватызацыі на льготных умовах. Ніхто не мае права выселіць чалавека з жылля без прадастаўлення яму іншага месца жыхарства.

45. Будаўніцтва новых дамоў, прыватызацыя арэнднага жылля. БСДП выступае за будаўніцтва 500 тысяч арэндных кватэр на працягу 10 год ва ўсіх населеных пунктах. Новыя кватэры дазваляць вырашыць жыллёвыя патрэбы жанчын і мужчын. Тэмпы будаўніцтва мусяць быць забяспечаны за кошт выкарыстання новых будаўнічых тэхналогій і матэрыялаў.

БСДП таксама выступае за магчымасць прыватызацыі арэнднага жылля.

46. Уключэнне ў працоўны стаж часу службы ў войску, вучобы ў ССНУ і ВНУ, знаходжання ў адпачынку па догляду дзіцяці ва ўзросце да трох год, а таксама па догляду інвалідаў. БСДП лічыць, што жанчыны і мужчыны, якія аддалі частку жыцця на атрыманне сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі, абарону Радзімы, на догляд дзяцей і людзей з інваліднасцю, павінны атрымліваць сацыяльныя бонусы.

47. Незалежныя прафсаюзы, трыпартысцкая сістэма і саветы працоўных калектываў. БСДП лічыць, што прафсаюзы павінны быць незалежнымі, а не інтэграванымі ў дзяржаўную сістэму. Толькі незалежны прафсаюз можа годна, якасна і неперадузята бараніць правы наёмных работнікаў, прымушаць наймальніка забяспечваць годныя ўмовы і бяспеку працы, выплату дастойных заробкаў.

Наймальнікі і прадстаўнікі іх інтарэсаў не маюць права ўваходзіць у адзін прафсаюз з наёмнымі работнікамі.

БСДП выступае за вяртанне трыпартысцкай сістэмы (зключэнне тарыфных і генеральных пагадненняў паміж прафсаюзамі і наймальнікамі пры пасрэдніцтве дзяржавы). БСДП за абавязковае зключэнне калектывных дамоваў на прадпрыемствах, у арганізацыях і ўстановах, за вяртанне саветаў працоўных калектываў.

48. Рэформа сістэмы найму (кантрактнай сістэмы). БСДП выступае за адмену дэкрэта №29 “Аб дадатковых мерах па ўдасканаленні працоўных адносінаў, умацаванні працоўнай і выканаўчай дысцыпліны”. БСДП лічыць, што абавязковыя кантракты абмяжоўваюць работніц і работнікаў у свабодзе выбару новага месца працы, не дазваляюць ім абараняць свае правы перад наймальнікамі і выказваць сваю нязгоду.

З кіраўнікамі дзяржаўных прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый і дзяржаўнымі служачымі працоўныя кантракты належыць заключаць абавязкова.

49. За даступнасць дзіцячых садкоў. БСДП выступае за з’яўленне прыватных дзіцячых садкоў з дзяржаўнымі субсідыямі, а таксама за магчымасць з’яўлення дзіцячых садкоў на першых паверхах шматпавярховых дамоў. Гэта зробіць дзіцячыя садкі больш даступнымі па месцы пражывання. Для такіх дзіцячых садкоў неабходна прадугледзець адмысловую тэрыторыю для гульняў і прагулак на адкрытым паветры. Дзіцячыя садкі ў такім фармаце з’яўляюцца пры ўмове захавання ўсіх санітарных, экалагічных ды іншых нормаў бяспекі.

50. Рэформа беларускага школьніцтва. БСДП выступае за тое, каб школьная праграма адпавядала патрабаванням паступлення ў ВНУ. БСДП за пачатак адукацыйнага працэсу з 7 год з увядзеннем нулявога класа з 6 год, за прафіляванне класаў і школ, пачынаючы з сярэдніх, за з’яўленне спецыялізаваных школ, а таксама за стварэнне дзіцячых тэлеканалаў на беларускай і замежных мовах.

Новая школа павінна пакласці канец функцыянальнай непісьменнасці і выхоўваць з дзяцей грамадзян, якія ведаюць свае грамадзянскія, палітычныя, сацыяльныя, эканамічныя і культурныя правы. БСДП выступае за ўвядзенне новых школьных прадметаў “Дэмакратыя” і “Правы чалавека”. БСДП выступае за павышэнне гендэрнай культуры настаўнікаў і прасоўванне гендэрнай парадыгмы ў сістэме адукацыі, а таксама за ўвядзенне полавай асветы.

Колькасць вучняў ў класах не павінна перавышаць 20 чалавек.

БСДП выступае за павышэнне заробкаў настаўнікам школ да сярэдніх заробкаў у прамысловасці, а выкладчыкам ВНУ — за павышэнне іх у 1,5 разы ад памеру сярэдніх заробкаў у прамысловасці. У гэтым выпадку ўсе педагогі павінны прайсці атэстацыю на валоданне беларускай і рускай мовамі.

БСДП выступае за магчымасць з’яўлення ў беларускіх школах класаў на іншай мове навучання, а таксама за камплектацыю педагогічных калектываў навучальных устаноў у адпаведнасці з прынцыпам гендэрнай роўнасці.

51. Балонскі працэс. БСДП выступае за рэальную адпаведнасць адукацыйнай сістэмы Беларусі ўсім патрабаванням Балонскага працэсу, які гарантуе міжнароднае прызнанне дыпламаў, студэнцкае самакіраванне, універсітэцкую аўтаномію, магчымасць абмену студэнткамі і студэнтамі, выкладчыцамі і выкладчыкамі паміж рознымі ВНУ, а таксама абавязковыя выбары рэктараў і дэканаў.

52. Праграмы прафілактыкі захворванняў. БСДП выступае за прыняцце нацыянальных праграмаў, накіраваных на ахову здароўя жанчын і мужчын. Мэтай гэтых праграмаў з’яўляюцца выяўленне захворванняў на ранніх стадыях, павелічэнне ся-

рэдняй працягласці жыцця жанчын і мужчын, а таксама скарачэнне разрыву паміж сярэдняй працягласцю жыцця жанчын і мужчын.

БСДП выступае за абавязковае ўвядзенне штогадовых медыцынскіх аглядаў грамадзян. Дзеля гэтага БСДП выступае за стварэнне медыцынскіх стацыянараў, у якіх цягам 3 дзён грамадзяне змогуць праверыць стан свайго здароўя. Гэтыя дні залічваюцца да агульнай колькасці дзён адпачынку.

53. Страховая медыцына. БСДП выступае за паступовы пераход да страхавой медыцыны. Гэта дазволіць палепшыць якасць аказання медыцынскай дапамогі. Медыцынскай страхоўкай мусяць забяспечваць сваіх работнікаў усе працадаўцы, а беспрацоўных — дзяржава. Да моманту ўвядзення страхавой медыцыны БСДП выступае за стопрацэнтную кампенсацыю лісткаў непрацаздольнасці. БСДП перакананая, што людзі павінны мець сацыяльныя гарантыі у выпадку страты працаздольнасці, а агульны ўзровень іх дабрабыту не павінен зніжацца праз часовыя захворванні.

54. Якасная медыцына. БСДП выступае за павелічэнне бюджэту на медыцыну ў памеры да 10% ад валавага ўнутранага прадукту. БСДП перакананая, што здаровыя жанчыны і мужчыны робяць краіну больш паспяховай і эканамічна развітай.

БСДП выказваецца за пераадоленне разрыву ў якасці медыцынскіх паслуг паміж горадам і сельскай мясцовасцю. Усе бальніцы і паліклінікі ў краіне павінны быць укамплектаваныя патрэбным для гэтага персаналам і мець аднолькавае сучаснае медыцынскае абсталяванне.

55. Закон “Аб ахове рэпрадукцыйнага здароўя, планаванні сям’і і родадапамозе”. БСДП лічыць, што дадзены закон замацуе правы жанчын і мужчын на ахову здароўя, установіць прававыя асновы дзяржаўнай палітыкі ў гэтым пытанні, а таксама замацуе гарантыі правоў пры іх выкананні.

56. Бясплатныя лекі для пенсіянераў ва ўзросце “70+” і дзяцей да трох год. БСДП лічыць, што дзяржава павінна клапаціцца пра пажылых людзей і дзяцей да трохгадовага ўзросту, ствараць ім дастойныя ўмовы існавання. Бясплатныя лекі для пенсіянераў ва ўзросце ад 70 гадоў і дзяцей да трохгадовага ўзросту стануць прыкладам такога клопату.

57. Пенсійны ўзрост і пенсійная рэформа. БСДП выступае за роўны ўзрост выхаду жанчын і мужчын на пенсію. БСДП лічыць, што выхад на пенсію для абодвух палоў ва ўзросце 60 гадоў з’яўляецца аптымальным. БСДП выказваецца за ранейшы выхад на пенсію жанчын, якія нарадзілі і выхавалі трох і болей дзяцей.

БСДП выступае за паступовы пераход да накапляльных пенсійных фондаў, якія фармуюцца на 1/3 за кошт адлічэнняў працадаўцы, на 1/3 за кошт гарантый дзяржавы і на 1/3 за кошт уласных адлічэнняў работніка. Кожны працуючы грамадзянін мае права рабіць адлічэнні цягам жыцця ў гэты фонд і мае магчымасць пасля выхаду на пенсію распараджацца сваімі сродкамі, у тым ліку аднаразова здымаць іх з рахунка. У выпадку заўчаснай смерці чалавека 2/3 сродкаў пенсійнага фонду пераходзяць ва ўласнасць родных памерлага альбо ў адпаведнасці з завяшчаннем.

БСДП выступае за прыбаўку да памеру пенсій жанчынам, якія нараджалі і выхавалі дзяцей.

БСДП выступае за павышэнне мінімальнай пенсіі і дапамогі па догляду людзей з інваліднасцю.

58. Стварэнне цэнтраў па адаптацыі бяздомных і сацыяльна незабяспечаных, нарка- і алкахворых да нармальнага жыцця. У гэтых цэнтрах будуць працаваць спецыялісты па вяртанні такіх людзей у грамадства, праводзіць сацыяльную адаптацыю, дапамагаць у працаўладкаванні. Такія цэнтры павінны з'явіцца ў кожнай акрузе. У такія цэнтры неабходна пераўтварыць сучасныя лячэбна-працоўныя прафілакторыі.

59. Стварэнне належнай інфраструктуры на тэрыторыі садовых таварыстваў і гаражных кааператываў. БСДП выступае за прывядзенне тэрыторый садовых таварыстваў і гаражных кааператываў у належны стан. БСДП лічыць, што пры дастатковай колькасці пастаянных жыхароў, якія пражываюць на тэрыторыі садовых таварыстваў, іх неабходна пераводзіць у статус населеных пунктаў з будаўніцтвам разнастайных сацыяльных аб'ектаў, а таксама дарог з сучасным пакрыццём. Прыведзеныя ў парадак мусяць быць таксама і тэрыторыі гаражных таварыстваў. Упарадкаванне гаражных кааператываў, а таксама будаўніцтва дадатковай інфраструктуры на тэрыторыі садовых таварыстваў адбываецца часткова за кошт грамадзян, а часткова за кошт субсідавання з мясцовага бюджэту.

60. Вяртанне ільготаў ліквідатарам наступстваў аварыі на ЧАЭС. БСДП выступае за вяртанне ільготаў ліквідатарам наступстваў аварыі на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі. БСДП лічыць, што гэта найменшае, што можа зрабіць дзяржава самаахвярным жанчынам і мужчынам, якія, рызыкуючы сваімі жыццямі і здароўем, змагаліся з наступствамі катастрофы.

61. Кампенсацыя грамадзянам ці іх спадкаемцам укладаў СССР. БСДП выступае за вяртанне ўкладаў часоў СССР жанчынам і мужчынам, якія былі пазбаўлены магчымасці атрымаць такія кампенсацыі ў выніку распаду СССР. Сродкі на кампенсацыю ўкладаў БСДП прапануе узяць са сродкаў, атрыманых у выніку прыватызацыі дзяржаўнай маёмасці.

62. Выкуп чэкаў “Жыллё” і “Маёмасць” у насельніцтва. БСДП выступае за выкуп чэкаў “Жыллё” і “Маёмасць”, якія засталіся ў грамадзян пасля прыватызацыі, па рынкавым кошце.

ДЭМАКРАТЫЧНАЯ ПРАВАВАЯ ДЗЯРЖАВА

Законы прамога дзеяння. Адмена смяротнага пакарання.

Адказнасць за фальсіфікацыі выбараў.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) лічыць, што дзяржава, якая кіруецца з дапамогай прэзідэнцкіх дэкрэтаў і дырэктываў, з'яўляецца аўтарытарнай. Там, дзе няма закона альбо дзе закон распаўсюджваецца толькі на “простых людзей”,

аднак не на дзеючую ўладу, нельга гаварыць аб прававой дзяржаве, абароненасці грамадзян ад свавольства чыноўнікаў і праваахоўнікаў, аб неўмяшальніцтве дзяржавы ў прыватнае жыццё грамадзян, бізнес і грамадскі сектар.

63. Законы прамога дзеяння. БСДП выступае за ўвядзенне законаў прамога дзеяння. Акрамя Канстытуцыі, кодэксаў і асобных законаў, не павінны існаваць іншыя роўныя ім юрыдычныя акты — указы, дэкрэты, дырэктывы і г.д. Чыноўнікі не маюць права забараняць тое, што не забаронена законам.

64. Антыкарупцыйны закон. БСДП выступае за прыняцце новага антыкарупцыйнага закона. БСДП лічыць, што новы закон павінен прадухіліць злоўжыванне чыноўнікамі свайго службовага становішча, зрабіць адкрытымі механізмы прыняцця рашэнняў з улікам еўрапейскіх стандартаў.

БСДП выступае за забарону размяшчэння грашовых сродкаў, бізнесу і нерухомасці за мяжой чыноўнікам і дэпутатам рознага ўзроўню, а таксама за скасаванне ўсіх ільготаў на набыццё імі маёмасці ў час знаходжання на дзяржаўнай службе і выбарных пасадах.

БСДП выступае за ўвядзенне электронных дэкларацыяў для чыноўнікаў і выбарных асоб.

65. Размежаванне бізнесу і палітыкі. БСДП перакананая, што бізнес і палітыка павінны быць заканадаўча размежаваныя. Бізнесмены маюць права падтрымліваць палітычныя партыі, аднак уся падтрымка павінна быць адкрытай і публічнай, як і сам партыйны бюджэт.

66. Мараторый на смяротнае пакаранне. БСДП лічыць, што чалавечае жыццё з'яўляецца найвышэйшай каштоўнасцю. БСДП выступае за ўвядзенне мараторыя на смяротную кару і наступную забарону яе. Смяротная кара робіць немагчымай прыжыццёвую рэабілітацыю памылкова асуджаных людзей, адкідвае нас у сярэднявечча, прапагандуе гвалт і не вырашае праблему злачыннасці.

67. Гуманізацыя заканадаўства. Прэцэдэнтнае права. БСДП перакананая, што пры здзяйсненні эканамічнага злачынства асоба, якая прызнала сваю віну і кампенсавала панесеныя страты, не павінна ўтрымлівацца ў турме. БСДП выступае за ўвядзенне парогу адказнасці ў першых частках крымінальных артыкулаў з нуля, а таксама за ўвядзенне прэцэдэнтнага права пры разглядзе судовых справаў.

68. Прафілактыка дзіцячай і падлеткавай злачыннасці. БСДП лічыць, што найбольш эфектыўным сродкам прадухілення дзіцячай і падлеткавай злачыннасці з'яўляецца дзяржаўная сацыяльная падтрымка і павышэнне жыццёвага ўзроўню беларусаў і беларусаў, а таксама добрая адукацыя, занятасць у вольны час, гарантыя першага месца працы, магчымасць далейшага выбару працы ў адпаведнасці са здольнасцямі і схільнасцямі.

Злачыннасць з'яўляецца там, дзе ёсць сацыяльная няроўнасць, сацыяльная неабароненасць, злоўжыванне алкаголю і ўжыванне наркотыкаў. Каб мінімізаваць ролю сацыяльных прычын з'яўлення злачыннасці, неабходна ранняе ўмяшальніцтва

дзяржавы і ўцягнутасць дзяцей і падлеткаў у сацыяльнае жыццё краіны праз удзел у школьным і студэнцкім самакіраванні, у працы іншых маладзёжных арганізацый.

69. За годнае ўтрыманне людзей у месцах зняволення. БСДП выступае за адпаведнасць міжнародным стандартам ўтрымання людзей у месцах зняволення. Стаўленне да зняволеных жанчын і мужчын павінна быць гуманным. БСДП выступае за ўвядзенне праграмы для зняволеных з магчымасцю атрымання імі прафесійнай, сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі, а таксама за прыняцце праграмы працаўладкавання грамадзянак і грамадзян, якія адбылі пакаранне.

Да асобаў, якія знаходзяцца ў следчых ізалятарах, ужываецца прынцып прэзумпцыі невінаватасці.

БСДП выступае за вывядзенне дэпартаменту выканання пакаранняў з сістэмы Міністэрства ўнутраных спраў і падпарадкаванне яго Міністэрству юстыцыі.

БСДП за стварэнне і надзяленне рэальнымі правамі грамадскіх радаў (камітэтаў) дзеля назірання за ўтрыманнем вязняў (у тым ліку падследных) у месцах зняволення.

70. Скасаванне дэкрэта №3 “Аб папярэджанні сацыяльнага ўтрыманства”. БСДП лічыць, што дадзены дэкрэт парушае правы беспрацоўных жанчын і мужчын Беларусі. Дзяржава павінна турбавацца аб тым, як ствараць працоўныя месцы, а не аб тым, як спрабаваць спагнаць са сваіх грамадзян сродкі для свайго існавання. БСДП перакананая, што дадзены дэкрэт парушае як Канстытуцыю, так і іншыя нормы права, нацыянальныя і міжнародныя.

71. Закон “Аб грамадскіх слуханнях”. Уніфікацыя заканадаўчай базы і тэрміналогіі. БСДП выступае за прыняцце закона “Аб грамадскіх слуханнях”. Прыняцце такога закона дасць гарантаную магчымасць грамадзянам удзельнічаць у грамадскіх слуханнях у выпадках, калі закранаюцца іх законныя правы і грамадскія інтарэсы.

Заканадаўчая база і тэрміналогія ў пытаннях экалогіі, горадабудаўніцтва і прыватызацыі павінны быць уніфікаваны.

72. Спрошчаная працэдура атрымання беларускага грамадзянства для этнічных беларусаў і людзей, якія нарадзіліся на тэрыторыі Беларусі. “Карта беларуса”. БСДП выступае за спрошчаны механізм атрымання беларускіх пашпартоў для этнічных беларусаў і беларусаў, якія нарадзіліся за межамі Беларусі, але якія маюць культурную ідэнтычнасць з яе тэрыторыяй і народам, людзей, якія вяртаюцца на пастаяннае месца жыхарства ў Беларусь, былых беларускіх грамадзян, а таксама людзей, якія нарадзіліся ў БССР. Дзякуючы “карце беларуса” можна спыніць дэпапуляцыю насельніцтва краіны.

73. Адказнасць за фальсіфікацыі на выбарах і рэферэндумах. БСДП выступае за расследванне ўсіх фактаў фальсіфікацый выбарчага працэсу пачынаючы з 1995 года. Усе асобы, датычныя да фальсіфікацыі выбараў і парушэнняў падчас агітацыі, нясуць адказнасць за здзейсненыя правапарушэнні ў адпаведнасці з законам.

БСДП выступае за пазбаўленне дэпутацкіх пенсій і льгот дэпутатаў, якія атрымалі мандаты ў выніку фальсіфікаваных выбараў.

74. Абмежаванне продажу алкаголю і тытуню. БСДП выступае за абмежаванне продажу алкаголю і тытуню асобам ва ўзросце да 21 года, павышэнне акцызаў на моцныя алкагольныя напоі. БСДП выступае за гандаль моцнымі алкагольнымі напоямі і тытунем выключна ў спецыялізаваных крамах.

75. Закон аб супрацьдзеянні хатняму гвалту. БСДП выступае за прыняцце закона аб супрацьдзеянні хатняму гвалту, які дапаможа грамадству асэнсаваць, што любыя формы гвалту ў сям’і непрымальныя. Заканадаўча будучь распрацаваныя шляхі абароны людзей, якія пацярпелі ад гвалту, а таксама будзе распрацавана трывалая сістэма прадухілення гэтай з’явы, што дапаможа вырашаць праблему ў краіне сістэмна.

76. Закон аб гендэрнай роўнасці. БСДП выступае за прыняцце закона, які забяспечыць рэалізацыю прынцыпаў роўнай платы за роўную працу для жанчын і мужчын Беларусі, роўны доступ да адукацыі, аховы здароўя, раўнапраўе ў сферы прыняцця рашэнняў. БСДП таксама выступае за абмежаванне спісу забароненых для жанчын прафесій.

77. Рэабілітацыя ахвяр палітычных рэпрэсій. БСДП выступае за рэабілітацыю ахвяр палітычных рэпрэсій камуністычнага і посткамуністычнага рэжымаў. Пацярпелыя ад пераследу за палітычныя перакананні і палітычную дзейнасць грамадзянкі і грамадзяне атрымаюць грашовую кампенсацыю і поўную рэабілітацыю.

78. Камісія па злачынствах супраць беларускага народа. Дэкамунізацыя дзяржаўнай палітыкі. БСДП выступае за стварэнне камісіі дзеля вывучэння і рассялевання злачынстваў супраць беларускага народу.

БСДП выступае таксама за правядзенне грамадскіх і парламенцкіх слуханняў па дэкамунізацыі дзяржаўнай палітыкі і ліквідацыі ідэалагічнай спадчыны камуністычнага перыяду.

79. Закон аб іміграцыі. БСДП выступае за дакладнае вызначэнне паняццяў “перасяленец”, “уцякач” і “выгнанец”. БСДП выступае за тое, каб прымаць уцекачоў і выгнанцаў, якіх пераследуюць за іх расавую, этнічную і каставую прыналежнасць, рэлігійныя, філасофскія і палітычныя перакананні, сексуальную арыентацыю. Прымаць ці не прымаць мігрантаў, якія мяняюць месца жыхарства дзеля матэрыяльнай выгады (перасяленцаў), — суверэннае права дзяржавы.

80. Закон аб архітэктурнай спадчыне. БСДП выступае за прыняцце закона аб архітэктурнай спадчыне, на падставе якога забараняецца ўсякае змяненне вонкавага аблічча і інтэр’ераў помнікаў архітэктуры, узятых пад ахову дзяржавы, без грамадскага абмеркавання і без адмысловага дазволу на тое экспертных камісій, якія складаюцца са спецыялістаў у галіне доўглетства і выяўленчага мастацтва.

БСДП таксама выступае за ўвядзенне ў Крымінальны кодэкс і Кодэкс аб адміністрацыйных правапарушэннях артыкулаў за самавольнае змяненне помнікаў архітэктуры.

81. Закон аб дабрачыннасці. БСДП выступае за прыняцце закона аб дабрачыннасці. Тыя, хто ахвяруе на ўстановы адукацыі і аховы здароўя, дамы-інтэрнаты і да т. п. установы, маюць права на падатковыя палёгкі.

ЭКАЛОГІЯ

Альтэрнатыўная энергетыка. Захаванне навакольнага асяроддзя.

Адаптацыя гарадоў да роварнага руху.

Беларускай сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) выступае за ўвядзенне прынцыпаў “зялёнай эканомікі.”

82. За бяз’ядзерны статус Беларусі. БСДП выступае за бяз’ядзерны статус краіны. БСДП выказваецца супраць будаўніцтва атамнай электрастанцыі. БСДП лічыць, што будаўніцтва АЭС створыць перанасычанасць энергетычных магутнасцяў, знізіць энергаэфектыўнасць эканомікі і стане тормазам у развіцці аднаўляльнай энергетыкі. Будаўніцтва АЭС, а тым больш па эксперыментальнай расійскай тэхналогіі, робіць Беларусь яшчэ больш залежнай ад Расіі ў энергетычным плане.

83. Развіццё альтэрнатыўных відаў энергетыкі. БСДП выступае за скарачэнне нафтавай і газавай залежнасці і дыверсіфікацыю пастаўкі энерганосьбітаў.

БСДП выступае за развіццё альтэрнатыўных відаў энергетыкі (сонца, вецер, энергія рэк, біяэнергетыка і г.д.) і дэвядзенне долі альтэрнатыўных крыніц да 15% да 2030 года. БСДП выступае за дэцэнтралізацыю энергетычнага рынку і стымуляванне прыватных прадпрыемстваў і прадпрыемальніцтва да ўжывання і развіцця альтэрнатыўных відаў энергіі.

84. “Зялёная прамысловасць”. БСДП выступае за выкарыстанне ў прамысловасці новых матэрыялаў, прадуктаў і аднаўляльных крыніц энергіі.

85. Арганічная сельская гаспадарка. БСДП выступае за арганічную сельскую гаспадарку, арганічную вытворчасць, экатурызм, экалагічнае выхаванне насельніцтва, сартыроўку адыходаў і іх рэцыклізацыю. БСДП выступае за ўвядзенне дзяржаўнай праграмы вырабу і ўжывання матэрыялаў, якія не ўтрымліваюць шкодных для чалавека рэчываў і кампанентаў.

86. Бяспечнае навакольнае асяроддзе. БСДП выступае за павышэнне адказнасці прамысловых прадпрыемстваў за забруджванне навакольнага асяроддзя. Новыя сучасныя прадпрыемствы павінны будавацца ў адпаведнасці з дапушчальнымі нормамаі шкодных хімічных выкідаў і адыходаў. БСДП выступае за мадэрнізацыю існуючых прадпрыемстваў для дасягнення імі дапушчальных нормаў выкідаў і ўкараненне най-лепшых даступных тэхналогій пры вытворчасці.

87. Пераход да электрарухавікоў. БСДП выступае за паступовую замену аўтамабіляў, матацыклаў і скутараў з дызельнымі і бензінавымі рухавікамі на электрарухавікі.

трычныя. У краіне не павінна застацца неэкалагічных аўтамабіляў, матацыклаў і скутараў.

БСДП за адмену пошліны на транспартныя сродкі, якія маюць электрычныя рухавікі.

88. Адаптацыя гарадоў і прыгарадаў да ровараў (веласіпедаў). БСДП выступае за паскоранае развіццё інфраструктуры для перамяшчэння на роварах, за ўдасканаленне сетак роварных дарожак ва ўсіх гарадах і прыгарадах Беларусі, а таксама за з'яўленне неабходнай колькасці роварных парковок і роварных святлафораў. Усе новыя мікрараёны і зоны адпачынку павінны праектавацца і будавацца з ўлікам роварнага руху. Рэканструкцыя дарожнага пакрыцця, а таксама мікрараёнаў адбываецца з улікам інтарэсаў веласіпедыстаў і інтэнсіўнасці роварнага руху.

89. Спыніць ушчыльненне старых раёнаў. БСДП выступае супраць ушчыльнення старых мікрараёнаў новымі будынкамі.

90. Адраджэнне беларускіх балот і воднай сістэмы Беларусі. Асушэнне балотаў прывяло да зніжэння ўзроўню беларускіх рэк, а таксама да апускання ўзроўню грунтовых вод. БСДП выступае за ўвядзенне адмысловага статусу аховы для шэрагу тэрыторый, а таксама за развіццё заказнікаў і запаведнікаў нацыянальнага і рэгіянальнага маштабу. БСДП выступае за спыненне выкарыстання балот для здабычы торфу.

91. Устойлівае развіццё лясной гаспадаркі. БСДП выступае за прыняцце нацыянальнай праграмы па захаванні рэліктавых дрэваў на ўсёй тэрыторыі краіны, а таксама за развіццё сеткі адмыслова ахоўваемых тэрыторый (нацыянальныя паркі, заказнікі, запаведнікі, помнікі прыроды). БСДП выступае за навукова абгрунтаваныя крытэрыі высечкі лесу.

92. За выманне ворных зямель, якія забруджаныя радыёнуклідамі, з абароту. БСДП выступае за спыненне выкарыстання ў сельскай гаспадарцы ворных зямель з узроўнем забруджанасці больш за 15 Бк/км².

93. Чыпаванне свойскіх жывёл. БСДП выступае за гуманныя адносіны да свойскіх жывёл. Усе свойскія жывёлы павінны быць чыпаванымі. Чыпы ўтрымліваюць інфармацыю аб гаспадары жывёлы. Гэта знізіць колькасць бяздомных жывёл і аблегчыць працэдуру пошуку гаспадароў, калі жывёла адбілася ад іх.

БСДП выступае за гуманныя адносіны да бяздомных жывёл.

94. Прыняцце праграмы “Паркі і скверы Беларусі”. БСДП выступае за прыняцце нацыянальнай праграмы “Паркі і скверы Беларусі”. Мэта гэтай праграмы заключаецца ў стварэнні новых паркаў і сквераў ў гарадах у крокавай дасяжнасці, а таксама ў захаванні і развіцці існуючых паркаў, якія прадстаўляюць сабой гісторыка-культурную каштоўнасць.

МАЛАДЗЁЖНАЯ ПАЛІТЫКА
Бесплатная адукацыя. Маладзёжныя цэнтры.
Права на прыярытэтнае працаўладкаванне.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) выступае за падтрымку моладзі.

БСДП лічыць, што заняцасць моладзі, а таксама магчымасць працаўладкавання пасля вучобы зніжае ўзровень крымінальнай злачыннасці, суіцыдаў, наркаманіі, алкагалізму, бадзяжніцтва і няўпэўненасці ў сваіх здольнасцях.

БСДП лічыць, што выхаванне моладзі павінна быць адным з прыярытэтных напрамкаў дзяржаўнай палітыкі.

95. Дзідэалагізацыя навучальных устаноў. Выступаючы за выхаванне грамадзян, патрыётаў, БСДП выказваецца за дэпалітызацыю, дзідэалагізацыю і дэклерыкалізацыю навучальных устаноў, за вывядзенне са школ, ССНУ і ВНУ структур палітычна, ідэалагічна і рэлігійна арыентаваных дзіцячых і маладзёжных аб'яднанняў. Месцам працы такіх структур павінны стаць пазашкольныя ўстановы, у тым ліку дамы школьнікаў, маладзёжныя цэнтры, якія належыць стварыць у цэнтрах акругаў, а ў іншых гарадах і ў сельскай мясцовасці — дамы культуры і сельскія клубы, доступ да якіх павінен быць бясплатны. Рэлігійныя аб'яднанні праводзяць навучальна-выхавальную дзейнасць у сваіх памяшканнях або ў памяшканнях, якія яны арандуюць у прыватных асоб і кампаній, а таксама ў грамадскіх аб'яднанняў.

96. Бесплатная адукацыя. Камерцыялізацыя адукацыі ў дзяржаўных установах мусіць быць спыненая. БСДП выступае за бясплатную адукацыю ў дзяржаўных навучальных установах. Апрача таго, усе школьнікі за кошт дзяржавы забяспечваюцца штодзённымі абедамі і штогадовым медыцынскім аглядам.

З другога боку, БСДП падтрымлівае прыватную ініцыятыву ў галіне адукацыі і лічыць, што прыватныя школы, каледжы і ўніверсітэты таксама павінны існаваць пры ўмове адпаведнасці іх дзейнасці дзяржаўным і міжнародным стандартам у рамках Балонскага працэсу.

97. За адмену платных пераздач залікаў і іспытаў студэнтамі каледжаў і ВНУ. БСДП выступае за адмену платных пераздач для студэнтаў каледжаў і ВНУ. Гэта мера ў нейкай ступені спыніць камерцыялізацыю адукацыйнага працэсу і ўзровень карупцыі ў дадзенай галіне.

98 Стварэнне маладзёжных цэнтраў. БСДП выступае за стварэнне муніцыпальных маладзёжных цэнтраў у кожнай акрузе. Маладзёжныя цэнтры ўяўляюць сабой будынкі для адпачынку моладзі (прагляд кіна- і відэафільмаў, спартовыя і настольныя гульні і г.д.). Доступ да маладзёжных цэнтраў бясплатны.

99. Права на прыярытэтнае працаўладкаванне. БСДП выступае за гарантыю выпускнікам прафесійных навучальных устаноў, каледжаў і ВНУ прыярытэтнага працаўладкавання па спецыяльнасці пасля сканчэння вучобы.

Працаўладкаванне пасля сканчэння прафесійных навучальных устаноў, ССНУ і ВНУ не можа адбывацца прымусова.

КУЛЬТУРА

Дэкамунізацыя. Развіццё культуры. Падтрымка дыяспар.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) выступае за павышэнне ўзроўню падтрымкі нацыянальнай культуры. Менавіта культура робіць нас адметнымі і ўнікальнымі, разнастайнымі і цікавымі.

Беларуская мова, культура, гісторыя і традыцыі павінны заняць месца традыцый камуністычнага перыяду і камуністычнай спадчыны.

100. Падтрымка беларускіх грамадзян, дыяспар і супольнасцяў па-за межамі Беларусі. БСДП выступае за падтрымку этнічных беларусак і беларусаў, якія ў сілу тых ці іншых абставінаў апынуліся нацыянальнымі меншасцямі ў суседніх краінах. Беларусь гарантуе ім падтрымку ў стварэнні нацыянальных культурных цэнтраў, у выдавецкай дзейнасці, у стварэнні беларускіх школ, а таксама радыё- і тэлетрансляцыямі на тэрыторыі, на якіх пражываюць гэтыя людзі.

101. Бюджэтнае навучанне беларусак і беларусаў замежжа ў беларускіх ВНУ. БСДП выступае за магчымасць для беларусак і беларусаў замежжа атрымліваць адукацыю ва ўсіх цывільных ВНУ Беларусі.

102. Вяртанне гістарычных назваў населеным пунктам. БСДП выступае за дэкамунізацыю, дэрусіфікацыю і дэпаланізацыю назваў населеных пунктаў Беларусі. Населеным пунктам павінны быць вернуты іх гістарычныя назвы. БСДП таксама выступае за вяртанне гістарычных назваў вуліцам, установам і арганізацыям.

103. Павышэнне заробкаў работнікам культуры. БСДП выступае за павышэнне заробкаў работнікам культуры да ўзроўню 90% ад сярэдніх заробкаў у прамысловасці. Дзеля гэтага ўсе работнікі сферы культуры праходзяць атэстацыю на эквівалентнае веданне беларускай і рускай мовы.

104. Захаванне рэгіянальных культурных і моўных асаблівасцяў. БСДП выступае за захаванне нематэрыяльнай спадчыны ў выглядзе мясцовых беларускіх гаворак і дыялектаў. Усе мясцовыя дыялекты мусяць быць сістэматызаваныя і занатаваныя, а абрады, фальклор і традыцыі зафіксаваныя і падтрыманыя дзяржаўнымі праграмамі. БСДП выступае за выкарыстанне фемінітываў у беларускай мове.

105. Падтрымка музейнай справы. БСДП выступае за дзяржаўную падтрымку музейнай справы. Усе беларускія музеі мусяць стаць мультымедычнымі, сучаснымі, мець уласныя сайты і з'яўляцца часткай турыстычных маршрутаў і адукацыйных працэсаў.

106. Аднаўленне беларускіх замкаў. БСДП выступае за аднаўленне беларускіх замкаў, палацава-паркавых ансамбляў, якія былі знішчаны ў мінулыя часы. Адбудаваныя Наваградскі і Крэўскі замкі павінны стаць новымі сімваламі сучаснай Беларусі.

107. Архівы КДБ. БСДП выступае за адкрыццё архіваў КДБ. Жанчыны і мужчыны Беларусі маюць права ведаць усю праўду пра злачынствы камуністычнага рэжыму, а таксама пра памагатых “органаў” у гэтай справе.

108. Вяртанне гістарычных каштоўнасцяў з замежжа. БСДП выступае за актывізацыю працы камісіі па пошуку і вяртанні гісторыка-культурнай спадчыны, якая ў сілу розных акалічнасцяў апынулася за межамі краіны, аднак звязаная з тэрыторыяй краіны і належыць беларускаму народу. БСДП за вяртанне вывезеных з Беларусі архіваў.

БЕЛАРУСЬ У ЕЎРОПЕ І СВЕЦЕ Нейтралітэт. Еўрасаюз. Рэгіянальнае супрацоўніцтва.

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) выступае за самастойную міжнародную палітыку Беларусі ў інтарэсах свайго народу і за членства ў саюзам і міжнародных арганізацыях на выгадных для краіны ўмовах.

Беларусь не павінна быць пешкай у гульні іншых дзяржаваў, прыдаткам іншых дзяржаваў, а таксама пагрозай іншым дзяржавам.

БСДП выступае за мір, дыялог і згоду.

109. Адносіны з Еўразійскім эканамічным саюзам (ЕАЭС). БСДП канстатуе, што дадзены саюз не адпавядае інтарэсам беларускага народа, а Беларусь у гэтым саюзе пастаўлена ў нявыгадныя рамкавыя ўмовы, якія стрымліваюць развіццё яе эканамічнага патэнцыялу і прывязваюць да Расіі. БСДП выступае за выхад з ЕАЭС і ўстанаўленне ўзаемавыгадных адносін з кожнай дзяржавай, якая ўваходзіць у ЕАЭС.

110. Аб адносінах Беларусі і Расіі. БСДП лічыць, што дамова аб стварэнні саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі выканала сваю гістарычную функцыю і стала цывілізаваным этапам па выхадзе Беларусі з-пад амаль абсалютнага эканамічнага ўплыву Расіі пасля распаду СССР. Узаемадзеянне Беларусі і Расіі павінна адбывацца як узаемадзеянне дзвюх самастойных дзяржаваў на прынцыпах павагі тэрытарыяльнай цэласнасці, суверэнітэту і эканамічнай узаемавыгады.

111. Выкананне рашэнняў Ялцінскай і Потсдамскай канферэнцый, Хельсінкскай Нарады 1975 г. і палажэнняў Будапешцкага мемарандуму ад 5 снежня 1994 г. БСДП выступае за выкананне рашэнняў Ялцінскай і Потсдамскай канферэнцый, Хельсінкскай Нарады аб пасляваенных дзяржаўных межах і аб недапушчальнасці змянення межаў дзяржаў, якія ўсталяваліся пасля Другой сусветнай вайны. БСДП выказваецца за безумоўнае выкананне палажэнняў Будапешцкага мемарандуму ад 5 снежня 1994 г.

Недапушчальнымі з'яўляюцца тэрытарыяльныя страты Грузіі і Украіны, якія адбыліся ў выніку расійска-грузінскага і расійска-ўкраінскага збройных канфліктаў.

112. Дэлімітацыя і дэмаркацыя беларуска-расійскай мяжы. БСДП выступае за дэлімітацыю і дэмаркацыю беларуска-расійскай мяжы, як гэта ўжо адбылося з Польшчай, Латвіяй, Літвой і Украінай. У мэтах умацавання бяспекі Беларусі, зніжэння наркатрафіку, злачыннасці, кантрабанды, нелегальнай міграцыі і трафіку людзьмі неабходна аднавіць ахову ўсходніх рубяжоў памежнымі войскамі.

113. Міжнародна прызнаны нейтралітэт. БСДП выступае за рэалізацыю арт. 18 Канстытуцыі Беларусі і за тое, каб нейтралітэт Беларусі быў прызнаны міжнароднай супольнасцю.

БСДП супраць размяшчэння ваенных баз любых дзяржаваў на тэрыторыі Беларусі. БСДП выступае за вывад расійскіх ваенных аб'ектаў з тэрыторыі Беларусі, а таксама за выхад Беларусі з дамовы АДКБ (Арганізацыя дамовы аб калектыўнай бяспецы).

БСДП за тое, каб нашы салдаты не ўдзельнічалі ў канфліктах паміж іншымі краінамі і ў іншых краінах, аднак, пры пэўных дамоўленасцях, маглі ўдзельнічаць у міратворчых акцыях пад сцягам ААН на праблемных тэрыторыях.

114. Адносіны з Еўрасаюзам (ЕС). БСДП выступае за паступовую інтэграцыю ў Еўрапейскі Саюз. БСДП лічыць, што ўступленне Беларусі ў ЕС з'яўляецца цывілізацыйным выбарам на карысць вяртання краіны да еўрапейскіх каштоўнасцяў з узгодненай дарожнай мапай. Першым крокам на гэтым шляху павінна стаць далучэнне Беларусі да Шэнгенскага пагаднення.

Прыкладам у сацыяльна-эканамічным і палітычным развіцці для Беларусі з'яўляюцца Данія, Ісландыя, Нарвегія, Швецыя і Фінляндыя, дзе дзякуючы моцным пазіцыям сацыял-дэмакратаў сфармавалася шматукладная рынкавая сацыяльная экалагічная эканоміка.

115. Далучэнне да Савета Еўропы. БСДП выступае за далучэнне Беларусі да Савета Еўропы. Дадзеная арганізацыя дазволіць паўплываць на абарону правоў чалавека, развіццё дэмакратыі і прававой дзяржавы ў Беларусі. Уступленне ў Савет Еўропы дасць магчымасць жанчынам і мужчынам, якія пражываюць у Беларусі, абараняць свае правы праз еўрапейскія судовыя інстанцыі.

116. Уступленне ў СГА. БСДП выступае за ўступленне Беларусі ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. Дзеля захавання беларускіх прамысловых прадпрыемстваў і забеспячэння іх канкурэнтаздольнасці БСДП выказваецца за паэтапную адмену мытных пошлін з мэтай эканамічнай інтэграцыі у глабальную эканоміку.

117. Падпісанне пагаднення аб Міжнародным крымінальным судзе. БСДП выступае за падпісанне пагаднення аб Міжнародным крымінальным судзе, у кампетэнцыю якога ўваходзіць пераслед асобаў, адказных за генацыд, ваенныя злачынствы, а таксама злачынствы супраць чалавечнасці.

118. Пашырэнне магчымасцяў бязвізавага ўезду ў Беларусь. БСДП выказваецца за павелічэнне тэрміну бязвізавага ўезду ў Беларусь замежнікам, якія ўжо могуць карыстацца з гэтага права. БСДП выступае таксама за пашырэнне спісу дзяржаў, грамадзянам якіх можа быць дазволена ўязджаць у Беларусь у бязвізавым рэжыме.

БСДП выказваецца за тое, каб грамадзяне ўключаных у спіс краін маглі карыстацца з права ўязджаць у Беларусь у бязвізавым рэжыме на ўсіх пунктах пропуску праз дзяржаўную мяжу.

Гэтыя меры дапамогуць больш шырока адкрыць Беларусь грамадзянам іншых дзяржаў, што зробіць Беларусь больш вядомай і зразумелай і паўплывае на развіццё турыстычнай галіны краіны.

119. Развіццё Балта-Чарнаморскага эканамічнага супрацоўніцтва. БСДП выступае за ўтварэнне эканамічнага саюза з Латвіяй, Літвой, Малдовай, Польшчай, Украінай і Эстоніяй. Дадзены саюз надасць новы віток эканамічным узаемаадносінам краін, якія знаходзяцца паміж Балтыйскім і Чорным морам.

120. Увядзенне малога памежнага руху з Латвіяй, Літвой і Польшчай. БСДП выступае за тое, каб жыхары Беларусі, якія пражываюць на адлегласці 50 кіламетраў ад дзяржаўнай мяжы, атрымалі права на спрошчанае наведванне памежных тэрыторый Латвіі, Літвы і Польшчы.

ПРОГРАММА ДЕЙСТВИЙ

Белорусской социал-демократической партии (Грамады)

*Принята Центральным Комитетом БСДП
22 октября 2017 г.*

Издание БСДП
Минск, 2017

Гражданки и граждане Беларуси ощущают острую необходимость в реформировании государственного, политического и экономического строя нашей страны, её правовой системы, в обновлении социальной, экологической, образовательной, молодёжной и культурной политики, в выработке надлежащих внешнеполитических ориентиров.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) предлагает комплекс мер, реализация которых может послужить модернизации нашей страны, тому, чтобы Беларусь была достойным членом европейского и международного сообщества наций. Этот комплекс мер в соответствии с социал-демократическими традициями называется Программой действий. Программа действий имеет своё обоснование в принятой ещё в 1994 г. Программе БСДП, которая рассматривается как Программа принципов.

Проект Программы действий БСДП обсуждался во время встреч членов БСДП в Бобруйске, Борисове, Бресте, Витебске, Гродно, Минске, Могилёве, Молодечно, Мостах, Несвиже, Орше, Речице и Слуцке.

Участие в обсуждении Программы принимали на своих встречах также активистки рабочей группы «Женщины БСДП», члены партии — педагоги, экологи, профсоюзные активисты, эксперты по местному самоуправлению.

В соответствии с решением Центрального Комитета БСДП от 28 мая 2017 года доработка проекта Программы была поручена редакционной комиссии в составе Игоря Борисова, Анастасии Герилович, Мечислава Гриба, Алексея Сигаева, Анатолия Сидоревича, Ивана Стадуба и Олега Трусова.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ И ПОЛИТИЧЕСКИЙ СТРОЙ Парламентская республика. Местное самоуправление. Государственное управление.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) считает, что улучшение качества жизни женщин и мужчин в Беларуси может происходить не только через периодическую смену лидера страны, но и через изменения и модернизацию самой политической системы.

Существующая в стране политическая модель демонстрирует свою репрессивность, непризнание инакомыслия и прав человека. В существующей политической системе нет условий для открытых выборов и соревнования между политическими партиями.

Изменения в политической системе, а именно ее демократизация, позволяют достичь изменений к лучшему в экономике, правоприменительной практике и общественной жизни.

Политика и экономика должны быть разграничены. Политическая власть не должна использоваться для обогащения власть имущих. Демократизация политической системы позволит существенно снизить уровень коррупции и положить конец стереотипу, что государственный чиновник или депутат обогащаются исключительно благодаря своему пребыванию у власти, как это происходит сейчас.

1. Эволюция государственной системы. Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) убеждена, что даже революционные изменения государственного и политического строя Республики Беларусь должны происходить мирно, через демократические выборы. БСДП выступает за проведение свободных, открытых и справедливых выборов с учетом практики и стандартов, выработанных международным сообществом. Отсутствие давления и преследования демократической оппозиции, свобода средств массовой информации и соблюдение существующих норм законов являются необходимыми условиями проведения демократических выборов в стране.

2. Конституционные изменения. БСДП выступает за изменения и дополнения в Конституцию Беларуси. Принятие дополнений в Конституцию заложит новый принцип государственного управления и организации общества, сократит полномочия Президента до представительных функций, сделает Беларусь парламентской республикой, в которой интересы народа представляют избранные, а не назначенные депутатки и депутаты.

3. Парламентская республика. На первом этапе модернизации политической системы БСДП выступает за ограничение полномочий Президента Республики Беларусь и за возложение большей части его функций на Правительство. На втором этапе Парламент (возможно, Рада) становится настоящим законодательным органом, а Президент страны выполняет исключительно представительские функции. Срок полномочий Президента ограничивается двумя четырехлетними сроками. Парламент утверждает Премьер-Министра (возможно, Канцлера) Республики Беларусь, который является главой исполнительной власти. Только Парламент принимает решение об утверждении и отставке Премьер-Министра. На должность Премьер-Министра могут претендовать лишь потомственные граждане Беларуси, проживающие в стране не менее 10 лет.

4. Развитие партийной системы. Зарегистрированные Министерством юстиции политические партии финансируются из государственного бюджета. При прохождении депутатов и депутатов в Парламент, а также в местные Советы депутатов (возможно, Рады депутатов) политические партии (региональные отделения партий) получают финансирование в зависимости от количества избирателей жителей, проголосовавших на территории округов, где были выбраны депутаты и депутаты. Парламент, как законодательный орган, работает на профессиональной перманентной основе.

БСДП выступает за деполитизацию трудовых коллективов: работники предприятий, организаций и учреждений не имеют права выдвигать своих представителей кандидатами в депутаты различных уровней, а также в избирательные комиссии. Данная функция переходит исключительно к политическим партиям и гражданам по месту жительства.

5. Однопалатный Парламент. Вместо двух существующих палат Парламента БСДП предлагает оставить одну. Это упростит процедуру принятия решений.

Количество мест в новом Парламенте — 215 человек.

Выборы в Парламент проходят по пропорционально-мажоритарной системе (108 депутатов избираются по партийным спискам, 107 — в одномандатных округах). Порог прохождения в Парламент для политических партий — 3%. БСДП выступает за введение императивного мандата.

6. Новое административное деление. БСДП выступает за новое административное деление в Беларуси. Вместо 6 областей предлагается образование 18 округов. Центрами округов станут такие города, как Минск, Барановичи, Бобруйск, Борисов, Брест, Витебск, Гомель, Гродно, Жлобин, Кричев, Лида, Могилев, Мозырь, Молодечно, Орша, Пинск, Полоцк, Солигорск. Райцентры останутся центрами районов. Агрокотидки и посёлки городского типа получают статус местечек.

Данное административное деление должно сдерживать рост больших городов и способствовать устойчивому развитию средних городов и местечек, а также стимулировать развитие местного самоуправления.

7. Независимая судебная система. БСДП выступает за то, чтобы Верховный суд избирался Парламентом. В своей деятельности суды должны быть независимой ветвью власти, а судьи должны руководствоваться нормами права.

Судьи Конституционного суда выполняют свои функции пожизненно. 1/3 состава Конституционного суда предлагает Парламент, 1/3 — Президент и 1/3 — Правительство. Предложенные кандидатуры на высшие судебные должности должны быть одобрены квалифицированным большинством Парламента (2/3 голосов). Судьи Конституционного суда могут быть отстранены от должности в соответствии с процедурой импичмента, которая осуществляется Парламентом квалифицированным большинством голосов.

БСДП выступает за изменения в законодательстве, которые бы позволяли гражданам и гражданам обращаться в Конституционный суд с заявлениями о соответствии принятых законов Конституции.

БСДП выступает за введение суда присяжных и за введение института мировых судей для рассмотрения малозначительных дел по упрощенной процедуре.

БСДП высказывается за выборы окружных судей депутатами окружного Совета депутатов (возможно, Рады депутатов).

8. Местное самоуправление и выборы глав городов, округов и районов. БСДП выступает за присоединение Беларуси к Европейской хартии о местном самоуправлении. Вместо президентской вертикали власти БСДП предлагает введение института местного самоуправления с выборами глав городов, округов и районов. Глава города, округа и района имеет право избираться на данную должность не более чем на два четырехлетних срока.

Функция руководящего аппарата сводится к выполнению решений местного Совета депутатов (возможно, Рады депутатов), а также общегосударственных, окружных и районных органов власти.

БСДП выступает за двухуровневую систему местного самоуправления, где базовой единицей выступает район. Сельские Советы, как рудименты советской системы, ликвидируются. Деревни и местечки избирают старост.

9. Местные и национальные референдумы. БСДП выступает за введение практики проведения электронных референдумов национального и местного значения. Результаты этих референдумов имеют исключительно консультативный характер.

10. Практическое обеспечение процесса расширения употребления белорусского языка и владение гражданками и гражданами Республики Беларусь государственными языками.

БСДП выступает за возвращение белорусского языка в обиход в государственных органах власти, системе образования, средствах массовой информации, рекламе.

БСДП выступает за то, чтобы государственные служащие всех уровней, главы и руководители учреждений и организаций свободно владели двумя языками – белорусским и русским. БСДП выступает за введение белорусского языка как основного языка обучения во всех государственных и частных образовательных учреждениях, создание национального университета с белорусским языком обучения, обязательное использование белорусского языка во всех дошкольных детских учреждениях, увеличение количества часов для изучения белорусского языка в школах. Каждый выпускник среднего специального учебного заведения и ВУЗа свободно владеет двумя государственными языками, а каждый выпускник ВУЗа — еще и одним или двумя другими языками. БСДП выступает за постепенный переход к делопроизводству на белорусском языке.

11. Проведение военной реформы. БСДП выступает за современную, профессиональную, мобильную армию, которая должна иметь возможность защищать страну на всех географических направлениях. БСДП высказывается за смешанную (контрактную и обязательную) систему комплектования армии, а потому не исключает военный призыв, под который подпадают женщины и мужчины в возрасте от 19 лет.

12. Реформа государственного управления. БСДП выступает за сокращение количества министерств. Оптимизация работы министерств и их сокращение позволит

сократить и количество чиновников, которые содержатся за счёт налогов гражданок и граждан Беларуси. БСДП выступает за введение конкурсов на государственные должности, а также четырёхлетнего срока работы на одной должности, за профессиональную ротацию чиновников и контрактную систему для них. БСДП выступает за разграничение органов государственной власти и местного самоуправления, а также за принятие нового закона «О государственной службе в Республике Беларусь».

13. Реформа правоохранительных органов и спецслужб, адвокатуры и нотариата. БСДП выступает за проведение реформы правоохранительных органов. Правоохранительные органы должны действовать в интересах закона. Внутренние войска должны быть заменены на Национальную гвардию, где действует обязательный призыв, а милиция реформирована в полицию. Вместо КГБ в стране должны появиться службы разведки и контрразведки. БСДП выступает за создание специальной комиссии в Парламенте по надзору за деятельностью правоохранительных органов, а также за выборы окружных прокуроров окружными Советами депутатов (возможно, Радами депутатов). БСДП выступает за создание независимых адвокатуры и нотариата.

14. Электронное правительство. БСДП выступает за введение системы электронного правительства и расширение использования электронной подписи. Это минимизирует личные контакты гражданок и граждан с чиновниками, ускоряет документооборот, ориентирует электронные сервисы на человека и бизнес, а не на учреждение, ведет к сокращению количества чиновников и улучшению качества их работы.

15. Обеспечение свободы слова. БСДП выступает за равноправное существование всех средств массовой информации, обеспечение свободного доступа к информации, а также за ликвидацию монополии исполнительной власти (в том числе местной) на СМИ. БСДП выступает также за ликвидацию монополии на распространение СМИ.

БСДП выступает за развитие новых форм медиа в виде социальных медиа-платформ, однако высказывается за недопущение попыток через онлайн разжигать ненависть и высказывать угрозы и оскорбления. БСДП считает, что действия правоохранительных органов в социальных сетях должны быть более эффективными, а уголовное право модернизировано с целью защиты граждан от угроз и оскорблений в онлайн.

16. Введение должности уполномоченного по правам человека (омбудсмена). БСДП выступает за введение должности уполномоченного по правам человека (омбудсмена). Омбудсмен представляет интересы общества, охраняет права человека в сфере исполнительной власти, является независимым лицом.

17. Деидеологизация государственных структур. БСДП выступает за отмену единой государственной идеологии. Должности идеологов должны быть упразднены. Вместе с тем БСДП выступает за разработку очерченной национальной идеи.

18. Прозрачное формирование и распределение бюджета. Женщины и мужчины Беларуси должны знать, за счёт каких средств формируется бюджет страны, как он распределяется, насколько эффективно он используется. Исполнительная власть

не должна обладать никакими внебюджетными фондами. БСДП выступает за возвращение Парламенту контрольных функций за реализацией бюджета и за восстановление Контрольной палаты.

19. Единый информационный регистр. БСДП выступает за создание единого информационного регистра для организаций и граждан с целью сокращения бюрократических процедур при обращении гражданок и граждан к чиновникам. Чиновничество не вправе требовать справку от гражданок и граждан — все сведения имеются в регистре.

БСДП выступает за составление единого регистра избирателей.

20. Поддержка гражданского общества. БСДП выступает за развитие общественного сектора и независимых от государства неправительственных объединений (НПО). БСДП считает, что часть функций государства по работе с населением могут выполнять НПО.

БСДП за введение закона, который бы гарантировал выделение 1% валового внутреннего продукта на нужды общественного сектора на конкурсной основе.

Регистрация НПО, а также профсоюзов должна базироваться на уведомительном принципе.

21. Светское государство. БСДП выступает за светское государство, в котором церковь и политическая власть отделены и не являются дополнением друг друга. Вероисповедание, а также выбор религиозной юрисдикции являются частным делом гражданок и граждан. Ни одна из конфессий не может претендовать на роль доминирующей в государстве. БСДП настаивает на отделении школы от церкви. Одновременно БСДП высказывается за право получения образования в конфессиональных учебных заведениях с соблюдением государственных и международных стандартов в рамках Болонского процесса.

22. Десоветизация государственных праздников. БСДП выступает за введение профессиональных и государственных праздников в соответствии с национальной историей и традициями.

23. Новые государственные праздники. БСДП выступает за придание дню 25 Марта (Дню Воли) статуса государственного праздника и за перенос Дня Независимости с 3 июля на 25 августа (придание в 1991 г. Декларации о государственном суверенитете БССР конституционного статуса).

БСДП выступает за перенос Дня защитников Отечества с 23 февраля на 20 сентября (в 1991 году Верховный Совет Республики Беларусь принял постановление «О создании Вооруженных Сил Республики Беларусь»).

БСДП также выступает за возвращение празднику 8 марта его истинного смысла как международного дня борьбы женщин за свои права.

БСДП высказывается за возвращение национальному празднику Деды (2 ноября) статуса государственного праздника, а также за отмену официального празднования дня Октябрьской революции 7 ноября.

СОЦИАЛЬНАЯ РЫНОЧНАЯ ЭКОНОМИКА

Новые рабочие места. Реструктуризация государственных предприятий. Развитие малого и среднего бизнеса.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) выступает за многоукладную социальную рыночную экологическую экономику.

БСДП убеждена, что основными проблемами в стране являются создание новых рабочих мест, создание условий для дистанционной работы, упрощение условий для начала и ведения бизнеса, выведение транспортной логистики на новый уровень, развитие «зелёной экономики».

Убыточные и дотационные промышленные и сельскохозяйственные предприятия должны прекратить работу из-за своей неэффективности и низких зарплат, которые не обеспечивают работникам и их семьям достойное существование.

БСДП выступает за создание равных условий для государственного и частного бизнеса, а также развитие частно-государственного партнёрства, ослабление вмешательства государства в сферу экономики.

БСДП выступает за улучшение качества жизни женщин и мужчин Беларуси и считает, что настало время пересмотра технологий и технологических процессов, используемых в стране, в сторону их коренного переоснащения, а также повышения требований к качеству товаров и продуктов, которые поставляются в торговые сети. Некачественные товары не должны попадать к потребителям.

24. Реиндустриализация. БСДП выступает за переход от раннеиндустриальной и индустриальной базы производства к более прогрессивному пути развития технологий, информатики, биотехнологий, новых материалов и источников энергии.

25. Новые рабочие места. БСДП выступает за создание новых 500 тысяч рабочих мест для белорусок и белорусов в течение 5 ближайших лет. Новые рабочие места создаются за счёт развития частного предпринимательства, инвестиций в новые современные технологические производства, развития сферы услуг, экспорта трудовых услуг.

26. Реструктуризация государственных предприятий. БСДП выступает за прекращение дотаций в убыточные промышленные предприятия, а также за поэтапное сокращение государственной собственности. Предприятия по добыче полезных ископаемых, метро и общественный транспорт должны остаться в государственной и коммунальной собственности.

Процесс приватизации должен происходить открыто. Все гражданки и граждане Беларуси должны иметь право на приобретение акций предприятий, подлежащих приватизации, через эффективный рынок ценных бумаг. При этом работникам приватизируемых предприятий гарантируется участие в приватизации на льготных условиях.

Отменяются все ограничения на оборот акций: их можно свободно продавать, дарить, закладывать и передавать по наследству.

27. Развитие малого бизнеса и предпринимательства. БСДП выступает за справедливую систему налогообложения, прекращение поборов государственными и не-

государственными институциями, деbüroкратизацию процесса ведения бизнеса, создание стабильной законодательной базы для бизнеса.

БСДП выступает за введение льготного периода для новых белорусских коммерческих компаний и инвесторов в течение трёх лет. БСДП также за безвозмездную передачу пустующих помещений и зданий коммерческим организациям.

28. Развитие сферы услуг. «Сборочный цех», которым была Беларусь во времена Советского Союза, больше не может ассоциироваться с современной Беларусью вследствие переориентации экономик бывших советских республик, в том числе и России. Отсутствие достаточного количества собственных полезных ископаемых и дороговизна сырья делает нерентабельными и неконкурентоспособными большое количество белорусских производств.

БСДП выступает за расширение сферы услуг, позволяющей развивать новые направления (ИТ-отрасль, логистику, туризм и т.д.), и отраслей деятельности, которые определяют развитие человеческого капитала (медицины, образования, культуры, ЖКХ), а также предлагает делать ставку на высокотехнологичное производство в сфере электроники, оптики, оборонной промышленности.

29. Закон о земле. БСДП выступает за разработку нового закона о земле, который будет регулировать взаимоотношения домовладельцев, фермеров и промышленников с государством. На основании этого закона земля становится собственностью. В соответствии с новым законом, земля сдаётся в аренду, продаётся, закладывается в банке и является объектом купли-продажи.

Новый закон поможет в определённой мере остановить депопуляцию сельских районов и стабилизировать социально-экономическую ситуацию в сельской местности.

Не могут передаваться в частную собственность озёра, леса, части рек и т.д. Продажа земли иностранным гражданам ограничивается специальным законом.

30. Амнистия капитала для малого и среднего бизнеса. Данная мера направлена на структурные реформы и вывод бизнеса и финансов из тени, прекращение работы по серым и чёрным схемам.

Амнистия капитала ставит целью введение полугодового периода для легализации существующих доходов субъектами бизнеса.

Легализация капитала не касается руководителей государственных предприятий, государственных служащих и депутатов.

31. Развитие рынка ценных бумаг, фондовые и товарные биржи. БСДП выступает за создание реального рынка ценных бумаг, фондовых и товарных бирж.

32. Создание условий для национальных и иностранных инвесторов. БСДП выступает за создание инвестиционных площадок с соответствующей инфраструктурой для упрощения возможности поиска потенциальных инвесторов. Инвестиционные площадки должны быть построены по принципу «Green field» на базе существующих свободных экономических зон.

33. Демонополизация авиаперевозок. БСДП выступает за демонополизацию авиаперевозок. Государственная монополия не позволяет развиваться качеству услуг в этой сфере, который бы мог стать более дешёвым и доступным. БСДП считает, что появление лоукостовых авиакомпаний улучшит авиалогистику Беларуси, увеличит количество иностранных туристов и туристов, а также белорусок и белорусов, желающих посетить другие страны.

34. Развитие транспортных сетей. БСДП выступает за развитие придорожной инфраструктуры (гостиницы, заправки, кафе, туалеты, стоянки и т.д.) вдоль белорусских автомагистралей. Это сможет существенно оживить пассажиро- и грузоперевозки.

БСДП за модернизацию сети дорог с учётом нового административного деления. Каждое местечко должно быть связано с центром округа.

БСДП также выступает за строительство железнодорожной ветки Лепель-Крулевщина, что позволит перенаправлять в Литву дополнительные транспортные потоки. БСДП выступает за развитие скоростного железнодорожного сообщения между центрами округов.

35. Сельское хозяйство. БСДП выступает за сохранение аграрного потенциала Беларуси, за развитие фермерских хозяйств и изменение условий, которые связаны с дотациями в эту отрасль экономики, а также высказывается за демократический контроль реализации бюджетных средств на сельское хозяйство.

36. Контроль государственных заказов, открытые тендеры, независимая экспертиза выполненных работ. БСДП выступает за контроль государственных заказов, проведение открытых тендеров на закупки, а также за появление независимой экспертизы выполненных работ государственными и коммерческими организациями. Это снизит коррупцию, а также улучшит качество выполнения работы. Особым этапом должен стать этап проверки выполненных работ на соответствие технологическому процессу.

37. Введение государственной монополии на лотереи. БСДП выступает за введение государственной монополии на продажу лотерей. Частные лица, организации, а также государство не имеют права получать прибыль от этого вида деятельности. Все средства, полученные от продажи лотерей, идут на возмещение расходов, связанных с их изготовлением и распространением, а также на выдачу денежных или иных призов победителям.

СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

Медицина. Образование. Социальная защита. Пенсионное обеспечение.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) считает трудом всякую общественно полезную деятельность. Женщины и мужчины, которые работают, платят налоги, делают свой вклад в улучшение качества жизни и построение лучшего общества.

Все, кто может и желает, должны иметь в стране работу.

Собственный доход дает людям возможность чувствовать себя защищёнными, жить свободно, определять свою судьбу, строить собственные планы на будущее.

Женщины и мужчины Беларуси должны иметь одинаковые возможности при трудоустройстве в разных районах нашей страны.

БСДП выступает за ликвидацию межотраслевых и межрегиональных различий в оплате труда, а также за прекращение дискриминации в оплате труда специалистов в сфере образования, культуры и медицины.

БСДП убеждена, что женщины и мужчины, которые остались без работы, должны быть социально защищены, а их жизненный уровень не должен существенно снижаться.

38. За достойную оплату труда. БСДП выступает за достойную оплату труда и принцип равенства при оплате равного труда женщин и мужчин, а также за введение минимальной почасовой оплаты труда.

Минимальный размер оплаты труда должен определяться с учётом экономической ситуации, а разрыв между минимальной оплатой труда и средней зарплатой должен сокращаться и не должен составлять более 30 процентов.

БСДП выступает за то, чтобы минимальная зарплата и почасовая оплата труда формировалась с расчётом на семью, а не на одного человека.

БСДП выступает также за отмену таких норм, как бюджет прожиточного минимума и потребительская корзина, которые не гарантируют достойное существование человека.

39. За достойное пособие по безработице. БСДП выступает за то, чтобы безработным женщинам и мужчинам Беларуси государство помогало выплатой денежной помощи, равной 60% от уровня средней заработной платы на последнем месте работы. Данная помощь выплачивается в течение года.

40. Предотвращение социальных разрывов и региональных диспропорций. БСДП выступает за недопущение социальных разрывов в обществе, его разделение на богатых и бедных, женщин и мужчин, старых и молодых, здоровых и больных, жителей городов и сёл, жителей центра города и его периферии, работающих и временно безработных или тех, кто находится в отпуске по уходу за ребёнком в возрасте до трёх лет.

Государство должно заботиться о социальном равенстве гражданок и граждан, давая при этом возможность проявиться частной инициативе.

БСДП выступает за преодоление региональных диспропорций, сложившихся в виде оплаты труда, социальной инфраструктуры, а также условий проживания (наличия канализации, горячего и холодного водоснабжения, центрального или современного автономного отопления, доступа к современным средствам коммуникаций).

41. Недопущение дискриминации. БСДП выступает за открытое общество, где нет дискриминации по признаку пола, религии, расы, национальности, политических взглядов, сексуальной ориентации, а также дискриминации людей с ограниченными возможностями. БСДП выступает против унижения, ненависти и угроз в отношении этих категорий людей в публичном пространстве.

42. Положить конец сегрегации. БСДП борется за общество, в котором каждая гражданка и каждый гражданин имеют равные возможности, где происхождение человека не определяет на старте его будущее. БСДП борется за это, потому что люди имеют право быть равными, и это разумно. Справедливое общество является сильным обществом. Мы видим сегрегацию в отношении жителей деревень, солдат срочной службы, детей обычных рабочих и крестьян, представителей национальной диаспоры цыган, и этой сегрегации должен быть положен конец.

43. Строительство жилья. БСДП выступает за льготное кредитование жилья молодым, многодетным и неполным семьям. Каждая молодая, многодетная и неполная семья с помощью государства имеет право на получение льготного кредита на первое жилье, а также возможность увеличить свою жилплощадь за счёт компенсации другим жильем.

44. Принятие государственной программы «Старое жилье». БСДП выступает за принятие государственной программы по переселению гражданок и граждан из старого жилья в современные квартиры. Женщины и мужчины, проживающие в старых домах, в случае признания их домов аварийными, переселяются в арендное жилье с правом его приватизации на льготных условиях. Никто не имеет права выселить человека из жилья без предоставления ему другого места жительства.

45. Строительство новых домов, приватизация арендного жилья. БСДП выступает за строительство 500 тысяч арендных квартир в течение 10 лет во всех населённых пунктах. Новые квартиры позволят решить жилищные потребности женщин и мужчин. Темпы строительства должны быть обеспечены за счёт использования новых строительных технологий и материалов.

БСДП также выступает за возможность приватизации арендного жилья.

46. Включение в трудовой стаж времени службы в армии, учёбы в ССУЗе и ВУЗе, пребывания в отпуске по уходу за ребёнком в возрасте до трёх лет, а также по уходу за инвалидами. БСДП считает, что женщины и мужчины, которые отдали часть жизни на получение среднего специального и высшего образования, защиту Родины, уход за детьми и людьми с инвалидностью, должны получать социальные бонусы.

47. Независимые профсоюзы, трипартистская система и советы трудовых коллективов. БСДП считает, что профсоюзы должны быть независимыми, а не интегрированными в государственную систему. Только независимый профсоюз может достойно, качественно и непредвзято защищать права наёмных работников, заставлять нанимателя обеспечивать достойные условия и безопасность труда, выплату достойных зарплат.

Наниматели и представители их интересов не имеют права входить в один профсоюз с наёмными работниками.

БСДП выступает за возвращение трипартистской системы (заключение тарифных и генеральных соглашений между профсоюзами и нанимателями при посредничестве государства). БСДП за обязательное заключение коллективных договоров на предприятиях, в организациях и учреждениях, за возвращение советов трудовых коллективов.

48. Реформа системы найма (контрактной системы). БСДП выступает за отмену декрета №29 «О дополнительных мерах по совершенствованию трудовых отношений, укреплению трудовой и исполнительской дисциплины». БСДП считает, что обязательные контракты ограничивают работниц и работников в свободе выбора нового места работы, не позволяют им защищать свои права перед нанимателями и выражать своё несогласие.

С руководителями государственных предприятий, учреждений и организаций и государственными служащими трудовые контракты необходимо заключать обязательно.

49. За доступность детских садов. БСДП выступает за появление частных детских садов с государственными субсидиями, а также за возможность появления детских садов на первых этажах многоэтажных домов. Это сделает детские сады более доступными по месту проживания. Для таких детских садов необходимо предусмотреть специальную территорию для игр и прогулок на открытом воздухе. Детские сады в таком формате появляются при условии соблюдения всех санитарных, экологических и других норм безопасности.

50. Реформа белорусской школы. БСДП выступает за то, чтобы школьная программа соответствовала требованиям поступления в ВУЗы. БСДП за начало образовательного процесса с 7 лет с введением нулевого класса с 6 лет, за профилирование классов и школ, начиная со средних, за появление специализированных школ, а также за создание детских телеканалов на белорусском и иностранных языках.

Новая школа должна положить конец функциональной неграмотности и воспитывать из детей граждан, которые знают свои гражданские, политические, социальные, экономические и культурные права. БСДП выступает за введение новых школьных предметов «Демократия» и «Права человека». БСДП выступает за повышение гендерной культуры учителей и продвижение гендерной парадигмы в системе образования, а также за введение полового просвещения.

Количество учеников в классах не должно превышать 20 человек.

БСДП выступает за повышение зарплат учителям школ до уровня средних зарплат в промышленности, а преподавателям ВУЗов — за повышение их в 1,5 раза от размера средних зарплат в промышленности. В этом случае все педагоги должны пройти аттестацию на владение белорусским и русским языками.

БСДП выступает за возможность появления в белорусских школах классов на другом языке обучения, а также за комплектацию педагогических коллективов учебных заведений в соответствии с принципом гендерного равенства.

51. Болонский процесс. БСДП выступает за реальное соответствие образовательной системы Беларуси всем требованиям Болонского процесса, который гарантирует международное признание дипломов, студенческое самоуправление, университетскую автономию, возможность обмена студентками и студентами, преподавательницами и преподавателями между разными ВУЗами, а также обязательные выборы ректоров и деканов.

52. Программы профилактики заболеваний. БСДП выступает за принятие национальных программ, направленных на охрану здоровья женщин и мужчин. Целью этих программ является выявление заболеваний на ранних стадиях, увеличение сред-

ней продолжительности жизни женщин и мужчин, а также сокращение разрыва между средней продолжительностью жизни женщин и мужчин.

БСДП выступает за обязательное введение ежегодных медицинских осмотров граждан. Для этого БСДП выступает за создание медицинских стационаров, в которых в течение 3 дней граждане смогут проверить состояние своего здоровья. Эти дни засчитываются к общему количеству дней отдыха.

53. Страховая медицина. БСДП выступает за постепенный переход к страховой медицине. Это позволит улучшить качество оказания медицинской помощи. Медицинской страховкой должны обеспечивать своих работников все работодатели, а безработных — государство. До момента введения страховой медицины БСДП выступает за стопроцентную компенсацию листов нетрудоспособности. БСДП убеждена, что люди должны иметь социальные гарантии в случае утраты трудоспособности, а общий уровень их благосостояния не должен снижаться по причине временных заболеваний.

54. Качественная медицина. БСДП выступает за увеличение бюджета на медицину в размере до 10% от валового внутреннего продукта. БСДП убеждена, что здоровые женщины и мужчины делают страну более успешной и экономически развитой.

БСДП высказывается за преодоление разрыва в качестве медицинских услуг между городом и сельской местностью. Все больницы и поликлиники в стране должны быть укомплектованы необходимым для этого персоналом и иметь одинаковое современное медицинское оборудование.

55. Закон «Об охране репродуктивного здоровья, планировании семьи и родовспоможении». БСДП считает, что данный закон закрепит права женщин и мужчин на охрану здоровья, установит правовые основы государственной политики в этом вопросе, а также закрепит гарантии прав при их выполнении.

56. Бесплатные лекарства для пенсионеров в возрасте «70+» и детей до трёх лет. БСДП считает, что государство должно заботиться о пожилых людях и детях до трёхлетнего возраста, создавать им достойные условия существования. Бесплатные лекарства для пенсионеров в возрасте от 70 лет и детей до трёхлетнего возраста станут примером такой заботы.

57. Пенсионный возраст и пенсионная реформа. БСДП выступает за равный возраст выхода женщин и мужчин на пенсию. БСДП считает, что выход на пенсию для обоих полов в возрасте 60 лет является оптимальным. БСДП высказывается за более ранний выход на пенсию женщин, которые родили и воспитали трёх и более детей.

БСДП выступает за постепенный переход к накопительным пенсионным фондам, которые формируются на 1/3 за счёт отчислений работодателя, на 1/3 за счёт гарантий государства, на 1/3 за счёт собственных отчислений работника. Каждый работающий гражданин имеет право делать отчисления в течение жизни в этот фонд и имеет возможность после выхода на пенсию распоряжаться своими средствами, в том числе однократно снимать их со счёта. В случае преждевременной смерти человека 2/3 средств пенсионного фонда переходят в собственность родственников умершего либо в соответствии с завещанием.

БСДП выступает за прибавку к размеру пенсий женщинам, которые родили и воспитали детей.

БСДП выступает за повышение минимальной пенсии и пособия по уходу за людьми с ограниченными возможностями.

58. Создание центров по адаптации бездомных и социально необеспеченных, нарко- и алкобольных к нормальной жизни. В этих центрах будут работать специалисты по возвращению таких людей в общество, проводить социальную адаптацию, помогать в трудоустройстве. Такие центры должны появиться в каждом округе. В такие центры необходимо преобразовать существующие лечебно-трудовые профилактории.

59. Создание надлежащей инфраструктуры на территории садовых товариществ и гаражных кооперативов. БСДП выступает за приведение территорий садовых товариществ и гаражных кооперативов в надлежащее состояние. БСДП считает, что при достаточном количестве постоянных жителей, проживающих на территории садовых товариществ, их необходимо переводить в статус населённых пунктов со строительством различных социальных объектов, а также дорог с современным покрытием. Приведены в порядок должны быть также и территории гаражных товариществ. Упорядочение гаражных кооперативов, а также строительство дополнительной инфраструктуры на территории садовых товариществ происходит частично за счёт граждан, а частично за счёт субсидирования из местного бюджета.

60. Возвращение льгот ликвидаторам последствий аварии на ЧАЭС. БСДП выступает за возвращение льгот ликвидаторам последствий аварии на Чернобыльской атомной электростанции. БСДП считает, что это наименьшее, что может сделать государство самоотверженным женщинам и мужчинам, которые, рискуя своими жизнями и здоровьем, боролись с последствиями катастрофы.

61. Компенсация гражданам и гражданам или их наследникам и наследникам вкладов времён СССР. БСДП выступает за возврат вкладов времён СССР женщинам и мужчинам, которые были лишены возможности получить такие компенсации в результате распада СССР. Средства на компенсацию вкладов БСДП предлагает взять из средств, полученных в результате приватизации государственного имущества.

62. Выкуп чеков «Жилье» и «Имущество» у населения. БСДП выступает за выкуп чеков «Жилье» и «Имущество», оставшихся у граждан после приватизации, по рыночной стоимости.

ДЕМОКРАТИЧЕСКОЕ ПРАВОВОЕ ГОСУДАРСТВО

Законы прямого действия. Отмена смертной казни. Ответственность за фальсификации выборов.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) считает, что государство, которое управляется с помощью президентских декретов и директив, является авторитарным. Там, где нет закона или где закон распространяется только на «простых лю-

дей», однако не на действующую власть, нельзя говорить о правовом государстве, защищённости граждан от произвола чиновников и правоохранителей, о невмешательстве государства в частную жизнь граждан, в бизнес и общественный сектор.

63. Законы прямого действия. БСДП выступает за введение законов прямого действия. Кроме Конституции, кодексов и отдельных законов, не должны существовать другие равные им юридические акты – указы, декреты, директивы и т.д. Чиновники не имеют права запрещать то, что не запрещено законом.

64. Антикоррупционный закон. БСДП выступает за принятие нового антикоррупционного закона. БСДП считает, что новый закон должен предотвратить злоупотребление чиновниками своим служебным положением, сделать открытыми механизмы принятия решений с учётом европейских стандартов.

БСДП выступает за запрет размещения денежных средств, бизнеса и недвижимости за рубежом чиновникам и депутатам различного уровня, а также за отмену всех льгот на приобретение ими имущества во время пребывания на государственной службе и выборных должностях.

БСДП выступает за введение электронных деклараций для чиновников и выборных лиц.

65. Разграничение бизнеса и политики. БСДП убеждена, что бизнес и политика должны быть законодательно разграничены. Бизнесмены имеют право поддерживать политические партии, однако вся поддержка должна быть открытой и публичной, как и сам партийный бюджет.

66. Мораторий на смертную казнь. БСДП считает, что человеческая жизнь является высшей ценностью. БСДП выступает за введение моратория на смертную казнь и последующий её запрет. Смертная казнь делает невозможной прижизненную реабилитацию ошибочно осуждённых людей, отбрасывает нас в средневековье, пропагандирует насилие и не решает проблему преступности.

67. Гуманизация законодательства. Прецедентное право. БСДП убеждена, что при совершении экономического преступления лицо, признавшее свою вину и компенсировавшее понесённые потери, не должно содержаться в тюрьме. БСДП выступает за введение порога ответственности в первых частях уголовных статей с нуля, а также за введение прецедентного права при рассмотрении судебных дел.

68. Профилактика детской и подростковой преступности. БСДП считает, что наиболее эффективным средством предотвращения детской и подростковой преступности является государственная социальная поддержка и повышение жизненного уровня белорусок и белорусов, а также хорошее образование, занятость в свободное время, гарантия первого места работы, возможность дальнейшего выбора работы в соответствии со способностями и склонностями.

Преступность появляется там, где есть социальное неравенство, социальная незащищённость, злоупотребление алкоголем и употребление наркотиков. Чтобы мини-

мизировать роль социальных причин в появлении преступности, необходимо раннее вмешательство государства и вовлечённость детей и подростков в социальную жизнь страны через участие в школьном и студенческом самоуправлении, в работе детских и молодёжных организаций.

69. За достойное содержание людей в местах заключения. БСДП выступает за соответствие международным стандартам содержания людей в местах заключения. Отношение к заключённым женщинам и мужчинам должно быть гуманным. БСДП выступает за введение программы для заключённых с возможностью получения ими профессионального, среднего специального и высшего образования, а также за принятие программы трудоустройства гражданок и граждан, отбывших наказание.

К лицам, находящимся в следственных изоляторах, применяется принцип презумпции невиновности.

БСДП выступает за выведение департамента исполнения наказаний из системы Министерства внутренних дел и подчинение его Министерству юстиции.

БСДП за создание и наделение реальными правами общественных советов (комитетов) для наблюдения за содержанием заключённых (в том числе подследственных) в местах заключения.

70. Упразднение декрета №3 «О предупреждении социального иждивенчества». БСДП считает, что данный декрет нарушает права безработных женщин и мужчин Беларуси. Государство должно беспокоиться о том, как создавать рабочие места, а не о том, как пытаться взыскать со своих граждан средства для своего существования. БСДП убеждена, что данный декрет нарушает как Конституцию, так и другие нормы права, национальные и международные.

71. Закон «Об общественных слушаниях». Унификация законодательной базы и терминологии. БСДП выступает за принятие закона «Об общественных слушаниях». Принятие такого закона даст гарантированную возможность гражданам участвовать в общественных слушаниях в случаях, когда затрагиваются их законные права и общественные интересы.

Законодательная база и терминология в вопросах экологии, градостроительства и приватизации должна быть унифицирована.

72. Упрощённая процедура получения белорусского гражданства для этнических белорусов и людей, родившихся на территории Беларуси. «Карта белоруса». БСДП выступает за упрощённый механизм получения белорусских паспортов для этнических белорусок и белорусов, родившихся за пределами Беларуси, но имеющих культурную идентичность с её территорией и народом, людей, которые возвращаются на постоянное место жительства в Беларусь, бывших белорусских граждан, а также людей, которые родились в БССР. Благодаря «карте белоруса» можно остановить депопуляцию населения страны.

73. Ответственность за фальсификации на выборах и референдумах. БСДП выступает за расследование всех фактов фальсификаций избирательного процесса, начиная с 1995 года. Все лица, причастные к фальсификации выборов и нарушениям во

время агитации, несут ответственность за совершённые правонарушения в соответствии с законом.

БСДП выступает за лишение депутатских пенсий и льгот депутатов, которые получили мандаты в результате фальсифицированных выборов.

74. Ограничение продажи алкоголя и табака. БСДП выступает за ограничение продажи алкоголя и табака лицам в возрасте до 21 года, повышение акцизов на крепкие алкогольные напитки. БСДП выступает за торговлю крепкими алкогольными напитками и табаком исключительно в специализированных магазинах.

75. Закон о противодействии домашнему насилию. БСДП выступает за принятие закона о противодействии домашнему насилию, который поможет обществу осознать, что любые формы насилия в семье неприемлемы. Законодательно будут разработаны пути защиты людей, пострадавших от насилия, а также будет разработана устойчивая система предотвращения этого явления, что поможет решать проблему в стране системно.

76. Закон о гендерном равенстве. БСДП выступает за принятие закона, который обеспечит реализацию принципов равной платы за равный труд для женщин и мужчин Беларуси, равный доступ к образованию, здравоохранению, равноправие в сфере принятия решений. БСДП также выступает за ограничение списка запрещённых для женщин профессий.

77. Реабилитация жертв политических репрессий. БСДП выступает за реабилитацию жертв политических репрессий коммунистического и посткоммунистического режимов. Пострадавшие от преследования за политические убеждения и политическую деятельность гражданки и граждане получают денежную компенсацию и полную реабилитацию.

78. Комиссия по преступлениям против белорусского народа. Декоммунизация государственной политики. БСДП выступает за создание комиссии для изучения и расследования преступлений против народа Беларуси.

БСДП выступает также за проведение общественных и парламентских слушаний по декоммунизации государственной политики и ликвидации идеологического наследия коммунистического периода.

79. Закон об иммиграции. БСДП выступает за чёткое определение понятий «переселенец», «беженец» и «изгнанник». БСДП выступает за то, чтобы принимать беженцев и изгнанников, которых преследуют за их расовую, этническую и кастовую принадлежность, религиозные, философские и политические убеждения, сексуальную ориентацию. Принимать или не принимать мигрантов, которые меняют место жительства ради материальной выгоды (переселенцев), – суверенное право государства.

80. Закон об архитектурном наследии. БСДП выступает за принятие закона об архитектурном наследии, на основании которого запрещается всякое изменение внеш-

него облика и интерьеров памятников архитектуры, взятых под охрану государством, без общественного обсуждения и без специального разрешения на то экспертных комиссий, состоящих из специалистов в области зодчества и изобразительного искусства.

БСДП также выступает за введение в Уголовный кодекс и Кодекс об административных правонарушениях статей за самовольное изменение памятников архитектуры.

81. Закон о благотворительности. БСДП выступает за принятие закона о благотворительности. Те, кто жертвует свои средства на учреждения образования, культуры и здравоохранения, дома-интернаты и т. п. учреждения, имеют право на налоговые льготы.

ЭКОЛОГИЯ

Альтернативная энергетика. Сохранение окружающей среды.

Адаптация городов к велосипедному движению.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) выступает за введение принципов «зелёной экономики».

82. За безъядерный статус Беларуси. БСДП выступает за безъядерный статус страны. БСДП высказывается против строительства атомной электростанции. БСДП считает, что строительство АЭС создаст перенасыщенность энергетических мощностей, снизит энергоэффективность экономики и станет тормозом в развитии возобновляемой энергетики. Строительство АЭС, а тем более по экспериментальной российской технологии, делает Беларусь ещё более зависимой от России в энергетическом плане.

83. Развитие альтернативных видов энергетики. БСДП выступает за сокращение нефтяной и газовой зависимости и диверсификацию поставок энергоносителей.

БСДП выступает за развитие альтернативных видов энергетики (солнце, ветер, энергия рек, биоэнергетика и т.д.) и доведение доли альтернативных источников до 15% к 2030 году. БСДП выступает за децентрализацию энергетического рынка и стимулирование частных предприятий и предпринимательства к применению и развитию альтернативных видов энергии.

84. «Зелёная промышленность». БСДП выступает за использование в промышленности новых материалов, продуктов и возобновляемых источников энергии.

85. Органическое сельское хозяйство. БСДП выступает за органическое сельское хозяйство, органическое производство, экотуризм, экологическое воспитание населения, сортировку отходов и их рециклизацию. БСДП выступает за введение государственной программы изготовления и применения материалов, не содержащих вредных для человека веществ и компонентов.

86. Безопасная окружающая среда. БСДП выступает за повышение ответственности промышленных предприятий за загрязнение окружающей среды. Новые со-

временные предприятия должны строиться в соответствии с допустимыми нормами вредных химических выбросов и отходов. БСДП выступает за модернизацию существующих предприятий для достижения ими допустимых норм выбросов и внедрение наилучших доступных технологий при производстве.

87. Переход к электродвигателям. БСДП выступает за постепенную замену автомобилей, мотоциклов и скутеров с дизельными и бензиновыми двигателями электрическими. В стране не должно остаться неэкологических автомобилей, мотоциклов и скутеров.

БСДП за отмену пошлины на транспортные средства, имеющие электрические двигатели.

88. Адаптация городов и пригородов к велосипедному движению. БСДП выступает за ускоренное развитие инфраструктуры для передвижения на велосипедах, за совершенствование сетей велосипедных дорожек во всех городах и пригородах Беларуси, а также за появление необходимого количества велосипедных парковок и велосипедных светофоров. Все новые микрорайоны и зоны отдыха должны проектироваться и строиться с учётом велосипедного движения. Реконструкция дорожного покрытия, а также микрорайонов происходит с учётом интересов велосипедистов и интенсивности велосипедного движения.

89. Остановить уплотнение старых районов. БСДП выступает против уплотнения старых микрорайонов новыми зданиями.

90. Возрождение белорусских болот и водной системы Беларуси. Осушение болот привело к снижению уровня белорусских рек, а также к опусканию уровня грунтовых вод. БСДП выступает за введение особого статуса охраны для ряда территорий, а также за развитие заказников и заповедников национального и регионального масштаба. БСДП выступает за прекращение использования болот для добычи торфа.

91. Устойчивое развитие лесного хозяйства. БСДП выступает за принятие национальной программы по сохранению реликтовых деревьев на всей территории страны, а также за развитие сети особо охраняемых территорий (национальные парки, заказники, заповедники, памятники природы). БСДП выступает за научно обоснованные критерии вырубki леса.

92. За извлечение пахотных земель, загрязнённых радионуклидами, из оборота. БСДП выступает за прекращение использования в сельском хозяйстве пахотных земель с уровнем загрязнённости более 15 Бк / км².

93. Чипирование домашних животных. БСДП выступает за гуманное отношение к домашним животным. Все домашние животные должны быть чипированы. Чипы содержат информацию о хозяине животного. Это снизит количество бездомных животных и облегчит процедуру поиска хозяев, когда животное отбилась от них.

БСДП выступает за гуманное отношение к бездомным животным.

94. Принятие программы «Парки и скверы Беларуси». БСДП выступает за принятие национальной программы «Парки и скверы Беларуси». Цель этой программы заключается

в создании новых парков и скверов в городах в шаговой доступности, а также в сохранении и развитии существующих парков, представляющих собой историко-культурную ценность.

МОЛОДЁЖНАЯ ПОЛИТИКА

Бесплатное образование. Молодёжные центры.

Право на приоритетное трудоустройство.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) выступает за поддержку молодёжи.

БСДП считает, что занятость молодёжи, а также возможность трудоустройства после учёбы снижает уровень уголовной преступности, суицидов, наркомании, алкоголизма, бродяжничества и неуверенности в своих способностях.

БСДП считает, что воспитание молодёжи должно быть одним из приоритетных направлений государственной политики.

95. Деидеологизация учебных заведений. Выступая за воспитание граждан, патриотов, БСДП высказывается за деполитизацию, деидеологизацию и деклерикализацию учебных заведений, за выведение из школ, ССУЗов и ВУЗов структур политически, идеологически и религиозно ориентированных детских и молодёжных объединений. Местом работы таких структур должны стать внешкольные учреждения, в том числе дома школьников, молодёжные центры, которые следует создать в центрах округов, а в других городах и в сельской местности — дома культуры и сельские клубы, доступ к которым должен быть бесплатный. Религиозные объединения проводят учебно-воспитательную деятельность в своих помещениях или в помещениях, которые они арендуют у частных лиц и компаний, а также у общественных объединений.

96. Бесплатное образование. Коммерциализация образования в государственных учреждениях должна быть прекращена. БСДП выступает за бесплатное образование в государственных учебных заведениях. Кроме того, все школьники за счёт государства обеспечиваются ежедневными обедами и ежегодным медицинским осмотром.

С другой стороны, БСДП поддерживает частную инициативу в области образования и считает, что частные школы, колледжи и университеты также должны существовать при условии соответствия их деятельности государственным и международным стандартам в рамках Болонского процесса.

97. За отмену платных пересдач зачётов и экзаменов студентами колледжей и ВУЗов. БСДП выступает за отмену платных пересдач для студентов колледжей и ВУЗов. Эта мера в некоторой степени остановит коммерциализацию образовательного процесса и уровень коррупции в данной области.

98. Создание молодёжных центров. БСДП выступает за создание муниципальных молодёжных центров в каждом округе. Молодёжные центры представляют собой здания для отдыха молодёжи (просмотр кино- и видеофильмов, спортивные и настольные игры и т.д.). Доступ к молодёжным центрам бесплатный.

99. Право на приоритетное трудоустройство. БСДП выступает за гарантию выпускникам профессиональных учебных заведений, колледжей и ВУЗов приоритетного трудоустройства по специальности после окончания учебы.

Трудоустройство после окончания профессиональных учебных заведений, ССУЗов и ВУЗов не может происходить принудительно.

КУЛЬТУРА

Декоммунизация. Развитие культуры. Поддержка диаспор.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) выступает за повышение уровня поддержки национальной культуры. Именно культура делает нас отличительными и уникальными, разнообразными и интересными.

Белорусский язык, культура, история и традиции должны занять место традиций коммунистического периода и коммунистического наследия.

100. Поддержка белорусских граждан, диаспор и общин за пределами Беларуси. БСДП выступает за поддержку этнических белорусок и белорусов, которые в силу тех или иных обстоятельств оказались национальными меньшинствами в соседних странах. Беларусь гарантирует им поддержку в создании национальных культурных центров, в издательской деятельности, в создании белорусских школ, а также радио- и телетрансляции на территории, на которых проживают эти люди.

101. Бюджетное обучение белорусок и белорусов зарубежья в белорусских ВУЗах. БСДП выступает за возможность для белорусок и белорусов зарубежья получать образование во всех государственных гражданских ВУЗах Беларуси.

102. Возвращение исторических названий населённым пунктам. БСДП выступает за декоммунизацию, дерусификацию и деполонизацию названий населённых пунктов Беларуси. Населённым пунктам должны быть возвращены их исторические названия. БСДП также выступает за возвращение исторических названий улицам, учреждениям и организациям.

103. Повышение зарплат работникам культуры. БСДП выступает за повышение зарплат работникам культуры до уровня 90% от средних зарплат в промышленности. Ради этого все работники сферы культуры проходят аттестацию на эквивалентное знание белорусского и русского языков.

104. Сохранение региональных культурных и языковых особенностей. БСДП выступает за сохранение нематериального наследия в виде местных белорусских говоров и диалектов. Все местные диалекты должны быть систематизированы и записаны, а обряды, фольклор и традиции зафиксированы и поддержаны государственными программами.

БСДП выступает за использование феминитивов в белорусском языке.

105. Поддержка музейного дела. БСДП выступает за государственную поддержку музейного дела. Все белорусские музеи должны стать мультимедийными, современными, иметь собственные сайты и являться частью туристических маршрутов и образовательных процессов.

106. Восстановление белорусских замков. БСДП выступает за восстановление белорусских замков, дворцово-парковых ансамблей, которые были уничтожены в минувшие времена. Отстроенные Новогрудский и Кревский замки должны стать новыми символами современной Беларуси.

107. Архивы КГБ. БСДП выступает за открытие архивов КГБ. Женщины и мужчины Беларуси имеют право знать всю правду о преступлениях коммунистического режима, а также о помощниках «органов» в этом деле.

108. Возвращение исторических ценностей из-за границы. БСДП выступает за активизацию работы комиссии по поиску и возвращению историко-культурного наследия, которое в силу разных обстоятельств оказалось за пределами страны, однако связано с территорией страны и принадлежит белорусскому народу. БСДП за возвращение вывезенных из Беларуси архивов.

БЕЛАРУСЬ В ЕВРОПЕ И МИРЕ

Нейтралитет. Евросоюз. Региональное сотрудничество.

Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) выступает за самостоятельную международную политику Беларуси в интересах своего народа и за членство в союзах и международных организациях на выгодных для страны условиях.

Беларусь не должна быть пешкой в игре других государств, придатком других государств, а также угрозой другим государствам.

БСДП выступает за мир, диалог и согласие.

109. Отношения с Евразийским экономическим союзом (ЕАЭС). БСДП констатирует, что данный союз не соответствует интересам белорусского народа, а Беларусь в этом союзе поставлена в невыгодные рамочные условия, которые сдерживают развитие её экономического потенциала и привязывают к России. БСДП выступает за выход из ЕАЭС и установление взаимовыгодных отношений с каждым государством, входящим в ЕАЭС.

110. Об отношениях Беларуси и России. БСДП считает, что договор о создании союзного государства Беларуси и России выполнил свою историческую функцию и стал цивилизованным этапом по выходу Беларуси из-под почти абсолютного экономического влияния России после распада СССР. Взаимодействие Беларуси и России должно осуществляться как взаимодействие двух самостоятельных государств на принципах уважения территориальной целостности, суверенитета и экономической взаимовыгоды.

111. Исполнение решений Ялтинской и Потсдамской конференций, Хельсинкского совещания 1975 г. и положений Будапештского меморандума от 5 декабря 1994 г. БСДП выступает за выполнение решений Ялтинской и Потсдамской конференций, Хельсинкского совещания о послевоенных государственных границах и о недопустимости изменения границ государств, установившихся после Второй мировой войны. БСДП высказывается за безусловное выполнение положений Будапештского меморандума от 5 декабря 1994 г.

Недопустимыми являются территориальные потери Грузии и Украины, которые произошли в результате российско-грузинского и российско-украинского вооружённых конфликтов.

112. Делимитация и демаркация белорусско-российской границы. БСДП выступает за делимитацию и демаркацию белорусско-российской границы, как это уже произошло с Польшей, Латвией, Литвой и Украиной. В целях укрепления безопасности Беларуси, снижения наркотрафика, преступности, контрабанды, нелегальной миграции и трафика людьми необходимо восстановить охрану восточных рубежей Беларуси пограничными войсками.

113. Международно признанный нейтралитет. БСДП выступает за реализацию ст. 18 Конституции Беларуси и за то, чтобы нейтралитет Беларуси был признан международным сообществом.

БСДП против размещения военных баз любых государств на территории Беларуси. БСДП выступает за вывод российских военных объектов с территории Беларуси, а также за выход Беларуси из договора ОДКБ (Организация договора о коллективной безопасности).

БСДП за то, чтобы наши солдаты не участвовали в конфликтах между другими странами и в других странах, однако, при определённых договоренностях, могли участвовать в миротворческих акциях под флагом ООН на проблемных территориях.

114. Отношения с Евросоюзом (ЕС). БСДП выступает за постепенную интеграцию в Европейский Союз. БСДП считает, что вступление Беларуси в ЕС является цивилизационным выбором в пользу возвращения страны к европейским ценностям с согласованной дорожной картой. Первым шагом на этом пути должно стать присоединение Беларуси к Шенгенскому соглашению.

Примером в социально-экономическом и политическом развитии для Беларуси являются Дания, Исландия, Норвегия, Швеция и Финляндия, где благодаря сильным позициям социал-демократов сформировалась многоукладная рыночная социальная экологическая экономика.

115. Присоединение к Совету Европы. БСДП выступает за присоединение Беларуси к Совету Европы. Данная организация позволит повлиять на защиту прав человека, развитие демократии и правового государства в Беларуси. Вступление в Совет Европы даст возможность женщинам и мужчинам, проживающим в Беларуси, защищать свои права через европейские судебные инстанции.

116. Вступление в ВТО. БСДП выступает за вступление Беларуси во Всемирную торговую организацию. Ради сохранения белорусских промышленных предприятий и обеспечения их конкурентоспособности БСДП высказывается за поэтапную отмену таможенных пошлин с целью экономической интеграции в глобальную экономику.

117. Подписание соглашения о Международном уголовном суде. БСДП выступает за подписание соглашения о Международном уголовном суде, в компетенцию которого входит преследование лиц, ответственных за геноцид, военные преступления, а также преступления против человечности.

118. Расширение возможностей безвизового въезда в Беларусь. БСДП высказывается за увеличение срока безвизового въезда в Беларусь иностранцам, которые уже могут пользоваться этим правом. БСДП выступает также за расширение списка государств, гражданам которых может быть позволено въезжать в Республику Беларусь в безвизовом режиме.

БСДП выступает за то, чтобы граждане включенных в список стран могли пользоваться правом въезжать в Беларусь в безвизовом режиме через все пункты пропуска через государственную границу.

Эти меры помогут более широко открыть Беларусь для граждан других государств, что сделает Беларусь более известной и понятной и повлияет на развитие туристической отрасли страны.

119. Развитие Балто-Черноморского экономического сотрудничества. БСДП выступает за создание экономического союза с Латвией, Литвой, Молдовой, Польшей, Украиной и Эстонией. Данный союз придаст новый виток экономическим взаимоотношениям стран, находящихся между Балтийским и Чёрным морями.

120. Введение малого приграничного движения с Латвией, Литвой и Польшей. БСДП выступает за то, чтобы жители Беларуси, проживающие на расстоянии 50 километров от государственной границы, получили право на упрощённое посещение приграничных территорий Латвии, Литвы и Польши.

Юрыдычны адрас БСДП:

224030, г. Брэст, вул. 17 Верасня, 22–24.

Тэл./факс +375 162 22 06 03

E-mail: bsdп.minsk.ck@gmail.com

Брэсцкая абласная арганізацыя БСДП

224030, г. Брэст, вул. 17 Верасня, 22–24.

Тэл./факс +375 162 22 06 03

Віцебская абласная арганізацыя БСДП

210033 г. Віцебск, пр-т Фрунзэ, д. 81, корп. 33-А, пам. 607А

Гродзенская абласная арганізацыя БСДП

230023, г. Гродна, вул. Будзённага, д. 48а, п. 423

Магілёўская абласная арганізацыя БСДП

212030, вул. Ленінская, д. 29-2, офіс 4

Тэл. +375 222 73 84 26

Мінская абласная арганізацыя БСДП

223036, Мінская вобласць, Мінскі раён, в. Лугавая Слабада, д.120

Мінская гарадская арганізацыя БСДП

220100, вул. Кульман, д. 9, офіс 607

Тэл./факс +375 17 286 03 05

E-mail: bsacyjaldemokratycnajapartyja@gmail.com